

Krislai

Prieš 12-ka metų.
"Gerovei ir Laisvei..."
Rytoj Worcesteri.
Mockus "out" iš
Sandaros.
"The Communist" už
Gruodį.
Rašo R. Mizara.

Darbo Žmonių
Dienraštis
Kaina \$5.50 Metams
Brooklyne \$6.00
Metams

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

Kiekvienas "Laisvės"
skaitytojas prašoma
gaut bent po vieną
naują skaitytoją šiam
"Laisvės" vajuje.

No. 295

Telefonas STagg 2-3878.

Brooklyn, N. Y., Šeštadienis, Gruodžio (December) 17, 1938

Pavienio Numerio Kaina 3c.

Metai XXVIII, Dienraščio XX

Hitleris Kirsias "Koridorių" per Rumuniją į Sovietinę Ukrainą

London. — Hitleris liepė savo generolams gatai priruošti armiją iki vasario (February) 1 d., kaip pranešama iš Berlyno. Jis žygiuos per rytinę Čechoslovakijos provinciją Karpato-Ukrainą ir per Vengrijos skverną prieš Rumuniją. Naziams reikia atkirsti Rumunijos rytinį ruožą kaip gana platų "koridorių" planuojamam karui prieš Sovietų Ukrainą.

Naziai Išmetė iš Savo Biznį Londone Visus Žydus Anglijos Piliiečius

London. — Naziai išmetė žydus Anglijos piliiečius iš tarnybų vokiškose biznio įstaigose Londone.

Anglijos vidaus reikalų ministeris Sam. Hoare sakė, kad jo valdžiai "labai nepatinka" tokie nazių veiksmai; bet Anglų valdžia nieko nežada dėl to daryti.

FRANCIJOS UNIJOŠ KVIEČIA AMERIKONUS IR ANGLUS KONFERENCIJON

Paryžius. — Generale Francijos Darbo Unijų Konfederacija rengiasi sušaukti tarptautinę konferenciją unijų atstovų ir labiausiai kviečia Amerikos ir Anglijos unijas dalyvauti. Svarbiausi dienotvarkės punktai bus: — pagalbėti Ispanijos respublikai, bendrai kovoti prieš fašizmo pavojų ir paveikti savo valdžias taip, kad jos daugiau neduotų jokių nuolaidų Hitleriui ir Mussoliniui.

Vokiečiai Turėsia Mažiau Valgyt, Sako Hitleris

Berlin. — Sukviestiems trim tūkstančiam auto. vieškelio darbininkų Hitleris gyrėsi, kad naziai gali "sutvert daugiau ir daugiau darbų"; bet priaugint daugiau maisto Vokietijoj tai, sirdi, "jau negalima." Todėl valgio produktų vartojimas turėsias būti apribotas, iki Vokietija gausianti kolonijų.

Vieškelis Karinis

Hitleris savo kalboj pripažino, kad dabar užbaigtas 1,864 mylių auto. vieškelis labai tarnauja kariškam Vokietijos prisirengimui.

GEN. FRANCO ATSTEIGSIAS MONARCHIJĄ

Hendaye. — Ispanijos fašistų galva gen. Franco nusprendė sugrąžinti pilnas pilietines teises ir "nuosavybę" buvusiam Ispanijos karaliui Alfonsui, kuris išvytas iš Ispanijos 1931 m. Bet Ispanijos fašistai skirsia sostą Alfonso sūnui Juanui.

ORAS

Šilčiau, ir gal bus sniego ar lietaus.—N. Y. Oro Biuras.

PATI SMETONOS VALDŽIA ATSTUMĖ DAUG KLAIPĖDIEČIŲ NUO LIETUVIŲ

Klaipėda. — Pagal apskaituotas iki šiol pasėkas Klaipėdos seimelio rinkimų, tai už lietuvių kandidatų buvo paduota 9,264 balsai, o už nazių - vokiečių kandidatų 62,764; ir išrinkta 25 vokiečių rinkėjai ir 4 lietuviai.

(Balsų skaičiavimas abelnai yra pačių nazių rankose.)

"Lietuvos Žinios" rašo, kad Lietuvos valdžia per daug skriaudė, neigė klaidę, net ir tenatinius

"lietuvininkus;" tuo būdu daugelį ir klaidę lietuvių netiksliai nuvijo balsuot už "vokiečių rinkėjus."

Lietuvos valdžia beveik visai užkirtė klaidę kelią patekti į kokią nors vietą centralinėje valdžioje arba net žymesnį privačiojo įstaigojo. Į tokias vietas Kauno valdžia dėjo kad ir netinkamus žmones iš Didžiosios Lietuvos, o klaidę lietuviams leido padėti nebent "įstaigų sargais", kaip skaitome "Lietuvos Žiniose."

Klaipėdos Naziai Terorizavo Lietuviskus Rinkikus—Iškraipė Balsavimų Pasėkas

Kaunas. — Pirm Klaipėdos seimelio rinkimų ir laike jų, vietinė Klaipėdos vokiečių valdyba ir naziai smogikai (Kulturverband) varė smarkią, grąšinančią agitaciją balsuot tik už nazių kandidatus ir saulaviavimais terorizavo rinkikus, kuriuos nužiūrėjo, kad jie norėtų balsuot už lietuvių kandidatus.

O pasibaigus balsavimams, naziai iškraipė rinkimų pasėkas (kaip oficialiai pranešama iš Kauno).

Rinkimų balsai dar galutinai nesuskaityti.

Dreba prieš Nazius Dania, Holandija, Belgija, Lenkija ir Šveicarija

London. — Holandija bijo, kad Hitleris gali užpulti jos koloniją Holandišką Rytinę Indiją. Danija bijo, kad naziai neatplestų nuo jos Šlezvigo. Krūpčioja prieš Hitlerį taipgi Belgija, Šveicarija ir Lenkija.

Kas liečia Klaipėdą ir Lietuvą abelnai, tai Hitleris tikisi be didelio vargo "pertvarkyt" ten dalykus sulig nazių noro.

Kai Francijos ambasadorius A. Fr.-Poncet neseniai atėjo atsisveikinti Hitleri, pirm išvažiudamas iš Berlyno, Hitleris sakė ambasadoriui, kad "anglai yra keisti žmonės: jie ne tik negrąžina mums (buvusių) Vokietijos kolonijų; jie 'uždraudžia' mums paliešti kolonijas mažųjų šalių, kaip kad Belgijos, Portugalijos ir Holandijos."

Nazių Nužudytas Jonušys Iškilmingai Palaidotas

Klaipėda. — Iškilmingai palaidotas lietuvis šoferis Jonušys, kurį nužudė naziai. Laidotuvėse dalyvavo per 5 tūkstančių asmenų.

Klaipėdos teismo kvociami, Burchardt, Buschning ir Groeger prisipažino nužudymu Jonušio.

IAUDIEČIAI ATMUŠA FAŠISTUS

Hendaye, Franc. — Ispanijos pasienis. — Liaudiečiai atmušė pradedant fašistų ofensyvą ties Pozoblanco ir kitur.

Kaunas. — Sustiprintos apsaugos (karinis) stovis Kaune ir apskrityje bus palaikomas per šešis mėnesius.

Lenkija Klausia: Kokios Nazių Intencijos Dėl Klaipėdos?

USA Aštriai Persergėja Hitlerio Neliest Amerikos Piliiečių Žydų Turto

Washington. — Amerika pasiuntė jau ketvirtą perspėjimą Vokietijos valdžiai, kad naziai neliestų Amerikos piliiečių žydų jokio turto. Šis perspėjimas yra gana aštrus. Jis taikomas ypač prieš nazių pasimojimą uždraust ir Amerikos piliiečiams žydam būti savininkais namų ir kito nekilnojamojo turto.

ISPANIJĄ SUKRIUŠINO DIDELI FAŠISTŲ SNIPŲ LIZDĄ KATALONIJOJ

Barcelona, Ispanija. — Respublikos valdžia suėmė virš 1,200 generolo Franco snipų Katalonijoje, šiaurinėje Ispanijos provincijoje. Du šimtus jų jau teisė sušaudyti; kitus du šimtus pasiuntė kalėjimui 20 iki 30 metų.

Tarp suimtųjų buvo komandierius A. Aimat, narys respublikos generalio štabo; jis prisipažino, kaip "techniškas direktorius" snipų lizdo; taip pat areštuota 25 artilerijos oficeriai, buvęs policijos viršininkas G. Medro, pulkininkas inžinierius Ruiz, dr. F. M. Riora ir eilė kitų fašistinių gydytojų, inžinierių, advokatų, ir kt.

Jie siuntinėjo generolui Franco'ui slaptas karines žinias; davinėjo ženklus, kurias vietas fašistų lakūnai turi bombarduoti, kurse žmones sukilt prieš Liaudies Valdžią, ir tt.

Irengs Londone Didžią Požeminę Prieglaudą nuo Priešų Oro Bombų

STAMBUS AMERIKOS KREDITAS ČINIJAI

Washington. — Valdiškas Eksporto Bankas duoda Činijos valdžiai 25 milijonus dolerių kredito, už kurį Činija gali gauti iš Jungtinių Valstijų bargin "žemdirbystės produktų ir pramonės dirbinių."

Ivairių šalių diplomatai Washingtono mato, jog tai yra Amerikos atvira parama Činijai prieš užpuolimą Japonijai.

IAUDIEČIAI ATMUŠA FAŠISTUS

Hendaye, Franc. — Ispanijos pasienis. — Liaudiečiai atmušė pradedant fašistų ofensyvą ties Pozoblanco ir kitur.

Berlin. — Atėjo pas Vokietijos užsienio reikalų ministrą J. von Ribbentropą Lenkijos ambasadorius J. Lipski ir teiravosi, kokias intencijas Vokietija turi kas liečia Klaipėdą.

Reikalauja ir Toliau Palikti Lenkijai Teises Klaipėdoj

Lenkija per savo ambasadorių pranešė Vokietijai, kad šiaip ar taip turės būti palikta Lenkijai "teisė" pervaziavimų per Klaipėdos kraštą ir įvairios lengvatos Lenkam naudotis Klaipėdos prielauka. Sako, ligšiolinė Klaipėdos konstitucija (statutas) užtikrina Lenkijai tas teises; jos, girdi, turės būti paliktos Lenkijai ir toliau.

EXTRA!

ANGLIJOS VALDŽIA ŽADA MUSSOLINIUI SOMALIJAS

Paryžius, gruod. 16. — Anglijos valdžia rengiasi užleisti Italijai Angliškąją Somaliją. Tuomi Anglų ministras pirmininkas Chamberlain tikisi paspausti Franciją, kad jina atiduotų Mussoliniui Francižiškąją Somaliją. Taip rašo spaudoj. Andre Geraud-Pertinax.

CARISTAS SUIMTAS KAIP PLĖŠIKAS

New York. — Areštuotas jaunas rusas caristas šoldikas, iš ponų veislės, Nikita Talalajev, kad jis su sėbrū Cl. Runyonu išplėšė \$16,000 vertės brangumynų iš plėš Olive Anderson namo Freeporte, Long Islande.

FAŠISTŲ LAPELIAI WASHINGTONE PRIEŠ "ŽYDIŠKĄ KRAUJĄ"

Washington. — Ku Klux Klanas ir kiti amerikiniai fašistai prisėjo lapelių po Washingtoną su atsisaukiamais prieš tūlus šalyje valdininkus "turinčius žydiško kraujo."

Atsistatydino Amerikos Prekybos Ministeris

Washington. — Pasitraukė iš valdžios D. C. Roper, Amerikos prekybos ministeris, 72 metų amžiaus. Sako, kad asmeniškai reikalai privertė jį išeiti iš valdžios. Prezidentas R. O. Seveltas sutiko paluosuoti Roperį, bet išreiškė "širdingą apgailestavimą," kad jis atsistatydina.

Šiandien, gruodžio 17 d., sukanka lygiai 12-ka metų, kai Lietuvoj viešpatauja fašizmas. Po smurtiško perversmo (naktį iš 16 į 17 d. gruodžio), Smetona su Voldemaru atėjo į seimą, kur buvo "renkamas" prezidentas.

Atsimenat, kiek jis tuomet gavo balsų? Iš 85 seimo atstovų, p. Smetona tegavo tik 38 balsus; tik klerikalų balsus. Na, ir jis visvien prezidentavo!

Kun. M. Krupavičius tuomet Smetonai palaimino. Jis tai padarė "didžiausiai Lietuvos gerovei ir laisvei..." Dabar patys krik-demai mato, kokią gerovę fašizmas davė Lietuvai. Niekad Lietuva nebuvo tokiame pavojui, kaip šiandien, po 12-kos metų fašizmo viešpataavimo Lietuvoj!

Sis dyviklos metų perjodas yra nelaimingiausias Lietuvos Istorijoj perjodas. Štai kodėl Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių masės yra pasijusios kuoveikiau: siai fašistinė režimą pašalinti ir demokratine santvarka Lietuvoj atsteigti.

Rytoj, gruod. 18 d., šitu žodžių rasytojui ir adv. F. J. Bagočiui teks sakyti prakalbos Worcesteri.

Jas ruošia Amerikos Lietuvių Kongreso skyrius Lietuvos klausimu. Gaila, kad šio įvykio neatžymėjo kiti Amerikos Lietuvių Kongreso skyriai.

So. Bostono Stasys Mockus jau pasitraukė iš sandariečių. Pasitraukė po to, kai Smetona apdovanojo jį medaliu.

Pasirodo, jog kairesnieji sandariečiai yra priešingi tiems medaliams. Jie mano, jog žeminimas lietuvių tautos, kai ordinais skiriami nieku neužsiėmę Iniusiems tautai žmonėms.

Jie teisingi! Aš šimtu nuošimčių su jais!

Bet jeigu sandariečiai tam priešingi, jeigu jie priešingi fašizmo viešpatavimui Lietuvoj, tai kodėl jie nestoja į Amerikos Lietuvių Kongresą? Kodėl jie bendrai su kitom sriovėm nekovoja prieš fašizmą? Jau turėtų būti laikas jiems apie tai rimtai pagalvoti.

"The Communist" už gruodžio mėnesį labai žingeidus. Man itin tinka E. Browderio straipsnis: "American Revolutionary Traditions." Yra eilė ir kitų žingeidžių teoretinių straipsnių.

Kurie skaitote angliškai, dalykus norite pasiginti, būtinai šį numerį įsigykite ir perskaitykite.

Iki "Laisvės" vajuos pabaigos — tik 13-ka dienų. Vadinausi, dar užtenka laiko kiekvienam gauti bent po vieną naują savo dienraščio skaitytoją.

Beje, perskaitykite šios dienos "Laisvėje" editoria-lą apie kalėdinius prezen-tus.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY

The Laisve, Inc.

every day, except Sunday

46 TEN EYCK STREET, BROOKLYN, NEW YORK

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year.....	\$5.50
Brooklyn, N. Y., per year.....	\$6.00
Foreign countries, per year.....	\$6.50
Canada and Brazil, per year.....	\$5.50
United States, six months.....	\$3.00
Brooklyn, N. Y., six months.....	\$3.25
Foreign countries, six months.....	\$4.00
Canada and Brazil, six months.....	\$3.00

Entered as second class matter March 11, 1924, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Geriausia Kalėdoms Dovana

Artinasi žiemos šventė—Kalėdos. Nemažai žmonių, turinčių iš ko, pirkis savo draugams bei giminėms dovanas. Dovanų pirkimas—gražus dalykas. Bet klausimas: kokią dovaną pirkti?

Kai žmogus perka draugui bei giminei dovaną, nori, kad jina padarytų j dovanos gavėją juo gražesnį ir didesnį įspūdį.

Geriausią ir gražiausią įspūdį gali padaryti toks dalykas, kuriuo dovanos gavėjas naudotųsi per ištisus metus ir, besinaudodamas juo, nuolat prisimintų tą, kuris dovaną davė.

Todėl mes sakome: nėra gražesnės kalėdinės dovanos, kaip dienraštis, kaip dienraštis "LAISVĖ". Žmogus, kasdien gaudamas ir skaitydamas "Laisvę," nuolat, per ištisus metus, praplės savo akiratį, pagilins žinojimą ir, po draug, bus didžiai dėkingas tam, kuris jam dienraštį užsakė.

Drauge skaitytojai: ar turi draugų bei gimičių, kurie dar "Laisvės" neskaity? Jei taip, ir jei išgali, užsakyk jam arba jai dienraštį "Laisvę," kaip kalėdinę dovaną! Užsakyk tuojau! Dabar mūsų dienraščio prenumerata papiginta, nes eina vasis.

Jei taip padarysi, jūsų draugas arba giminė bus nuolat jums dėkingas. Po draug prisidės prie stiprinimo savo spaudos.

Ką sakai, drauge skaitytojai?!

Pilniausiai Pasitvirtino

Komunistų Mokslas

Klaipėda kabo kaip ant siūlo. Lietuvai pavojus. Plačiai rašo visa spauda. Daugelis stato klausimą: kas bus toliau? Bet tiems, kurie laikosi Komunistų Internacionalo dėsnų, visi tieji įvykiai nėra kokia nelauksena, kokis netikėtus dalykas.

Komunistų Internacionalo Kongresai, vadovaujanti draugai, Komunistų Partijos ir abelnei komunistai tuščiais žodžiais nešauda į orą; jie viską pirma ištiria, gerai pasveria ir tik tada daro pareiškimą. Ir todėl komunistų aiškinimas pildosi gyvenime.

Komunistų Internacionalo Septintas Kongresas įvyko rugpjūčio mėnesį, 1935 metais, tai trys ir pusė metų atgal. Priimtoje rezoliucijoje apie grumojantį karą štai kas pareikšta:

"Japonų imperializmas, vesdamas karą Toluimose Rytuose, jau padarė pradžią linkui pasaulio perdalinimo... Vokietijos fašistai, kurie nori įsteigti Vokietijos imperializmo vadovybę Europoje, kelia klausimą apie permainybę Europos rubežių savo kaimynų kaštais, pagelba karo. Vokietijos fašistų avantiūristiniai planai yra toli siekiai ir remiasi atkeršinimo karu prieš Franciją, sušaldymu Čechoslovakijos, prijungimu Austrijos, sunaikinimu Pabaltijos valstybių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) nepriklausomybės, kurias jie stengiasi pavirsti baze užpuolimui ant Sovietų Sąjungos ir paveržimui Sovietinės Ukrainos nuo Sovietų Sąjungos. Jie reikalauja kolonijų ir stengiasi sukelti pritarimą naujam karui už naują pasaulio perdalinimą" (Lietuvių laidoj, 28-29 pusl.).

Argi nepasitvirtino komunistų mokiniams? Pilniausiai! Japonijos imperialistai smaugia Chiniją. Vokietijos fašistai turėjo planą prijungti Austriją, tą ir padarė šių metų kovo mėnesį; jie planavo sudraskyti Čechoslovakiją, tą ir atliko spalio mėnesį su pagelba Italijos, Francijos ir Anglijos. Jie gvolto šaukia kolonijų. Jie planuoja karą pavergimui So-

viety Ukrainos ir tuo tikslu pirma ruošiasi pavergti Pabaltijos valstybes—Lietuvą, Latviją ir Estiją! Klaipėda, tai tik priekabė, kad pavergtis visą Lietuvą. Hitlerininkai jau reikalauja, kad jų bernas, Augustinas Voldemaras, būtų įleistas į Smetonos valdžią, kuris visą laiką dirbo, kad Lietuvą atidavus Vokietijos imperializmui.

Labai teisingai Lietuvos likimą apibūdino Komunistų Internacionalas ir šių metų atsisaukime Pirmos Gegužės proga, kuris "Laisvė" tilpo balandžio 30 dieną. Ten buvo pareikšta:

"Vokietijos fašizmas, dar neįsikišęs stipriai Austrijai, jau rengiasi užpulti Čechoslovakiją. Išvien su Lenkija jis siekia užmaugti ir išdraskyti Lietuvą."

Išvien su Lenkija ir Vengrija Vokietijos fašistai išdraskė Čechoslovakiją. Išvien su Lenkija jie planavo ir planuoja pasidalinti Lietuvą. Tik perdidelis Vokietijos fašistų grobimas, pastaruoju laiku kiek atšaldė Lenkijos ponų pataikavimą Vokietijos fašizmui ir jie pradėjo sukli savo politikos gaires.

Cia paminėjome tik porą faktų, o jų pas mus gausybė. Vien jau šis komunistų teisingas permatymas, kur link pasaulis eis ateityj, privalo priversti kiekvieną pamastyti ir skaityti komunistų spaudą, kad turėti teisingą supratimą, kas pasauly darosi ir kur link jis eina. Kiekvienas turėtų glaudžiausiai veikti su komunistais ir, kuriems tik sąlygos leidžia, stoti į Komunistų Partijos eiles.

Politikieriai ir Jų Triksai

Kadaise Mass. valstijos gubernatorius Hurley paskyrė lietuvių medicinos gydytoją Jakimavičių (Jakmauh) tos valstijos sveikatos departamento viršininku. Tai sukėlė nemažą audrą gydytojų tarpe. Kitataučiai daktarai tam priešinosi, taipgi buvo priešingų ir pačio gubernatoriaus taryboj. "Bet gubernatorius pavartojo triksą," rašo "Keleivis". Pasak laikraščio:

"Pereitą savaitę jo taryba užtęsė savo posėdį iki po 12 valandos nakties, ir kai visi oponentai iš posėdžio buvo jau išėję, D-ras Jakmauh buvo patvirtintas sveikatos departamento komisijonierium. Rytojaus dieną gubernatorius Hurley jį prisaikino ir lietuvis jau užėmė komisijonieriaus vietą."

Kai tą sužinojo, d-ro Jakimavičius priešai išnaujo pradėjo kovą prieš jį. Pav. Massachusetts valstijos daktarų draugijos pirmininkas dr. Frothingham ir kiti daktarai padavė aukščiausiam teismui prašymą, kad jis uždraustų d-rui Jakimavičiui eiti tas pareigas, nes, girdi, jis neturįs užteikamai prityrimo.

Spėjama, jog teismas paskyrimo neatmes ir lietuvis daktaras pasiliks toje aukštoje vietoj.

Nėra abejonės, čia ne tiek žiūrima į d-ro Jakimavičiaus nepritvymą, kiek į tai, kad jis yra tautinės grupės žmogus, ne "jankė." Mes visuomet stojome ir stojame už tai, kad tautinių grupių žmonių būtų traktuojami lygiai su taip vadinamais "šimtanuošimtiniais amerikonaais."

Kiek Japonija Užėmė Chinijos?

Japonijos imperialistai jau užėmė 119 apskričių, kurie sudaro 11 Chinijos provincijų. Tas plotas užima 550,000 ketvirtainių amerikonių mylių ir ten gyvena 375,000,000 žmonių. Tai labiausiai apgyventi Chinijos plotai, kur yra didžiausi miestai, gelžkeliai ir kiti keliai. Gyventojų apie 50,000,000 pabėgo giliau į Chiniją, kur jie vargsta be pastogės ir daugelis badauja.

Japonų užimtoje teritorijoje eina aštri partizanų kova. Vien tarpe ežero Tai ir Hanchaw veikia 60,000 chinų partizanų. Chinų Aštuntoji Armija, buvusi Raudonoji Armija, uždavė japonams smūgį Shansi provincijoje, kur, sako, 6,000 japonų užmušta. Tuo kartu japonai sako, kad Soochow srityj jie suėmė 10,000 partizanų, 8,000 šautuvų, 300 kulkosvaidžių ir 30 apkasų kanuolių.

Šiuo tarpu Chiang Kai-shekas, sakoma, pripažino, kad Chinijos komunistų taktika vesti masines partizaniskas kovas prieš japonus, yra viena iš pasekmingiausių. Dabar ir jis įsaka savo pasekėjams naudoti tokią kovos taktiką. Nereikia nei aiškinti, jei tai bus plačiai priimta, užduos didelį japonams įsiveržėliams smūgį.

Chinietės bėga iš Hankowo, bijodamos os Japonijos įsiveržėlių. Bėgamos nešasi ryžių maišelius maistui.

Sovietų Sąjunga ir Lenkija

Pasveriant pranešimus apie Sovietų Sąjungos ir Lenkijos nepuolimo sutartį, matomai, tas ne tik parodo tų sutarčių tvirtumą, bet iškelia ir tas perspektyvas, kurios gali atsidengti pasekmėje pagerėjusių santykių tarpe abiejų šalių.

Sovietų Sąjungos ir Lenkijos nepuolimo sutartis gyvavo iki dabar, apie tai žinojo ir tie, kurie įeško kelių užkūrimui karo Rytų Europoj. Bet dabar tiems elementams tenka persitikrinti iš padaryto pareiškimu atsibuvusios konferencijos tarpe draugo Litvino vo ir Lenkijos atstovų, kad Sovietų Sąjunga ir Lenkija pasitiki tvirtumui jų nepuolimo sutarčių. Tos sąlygos užsitarauja ypatinai, kai jas atžymėti dabartinio momento, kada Europoj viešpatauja didžiausia netvarka, viešpatauja pasiutimas agresijai ir pasiekė aukštą įtempimo laipsnį tarptautiniai santikiai. Šiose sąlygose Sovietų Sąjunga ir jos stipriausias vakarų kaimynas (Lenkija) siekia prie sutvirtinimo gerų tarpų jų santykių ir tuo abi šalys siekia išlaikyti taiką Rytų Europoj.

Mes žinome, kokios kliūtys, kokios painiavos, o kartais ir piktas darbas, prieštaravo ir gali prieštaurauti sutvirtėjimui gerų santykių tarpe Sovietų Sąjungos ir Lenkijos. Bet tuo dar didesnė reikšmė turi tas faktas, kad prie gerų norų pasirodė nebuvo didelio vargo išsiaiškinti ir normalizuoti Lenkijos ir Sovietų Sąjungos santykius. Abi šalys priėjo prie išvados, kad nepuolimo sutartis ir sutartis nedalyvauti kombinacijoj kitų šalių, kurios nedraugiškai veikia prieš bent vieną iš susitariančių, tapo prastai iki 1945 metų, ir tuo atidengia gan plačią dirvą, garantavimui tvirtumo taikos tarpe abiejų šalių ir pilniausiai atitinka dabartinę politinę padėčiai.

Abiejų šalių valdžios išreiškė pageidavimą dėl praplėtimo bendrų prekybos reikalų. Nėra jokios abejonės, kad toje srityj yra bendradarbiavimui plati dirva ir galimybė. Lenkijos ir Sovietų Sąjungos prekyba gali plėstis. Prie lojalistikų, bendrų pastangų, neabejojančiai, galima atsiekti tinkamo išsprendimo ir kitų bėgančių klausimų, kurie suminėti Sovietų žinių agentūros pranešime. Taip numatomas galimas bendradarbiavimas tarpe Sovietų Sąjungos ir Lenkijos.

Sovietų Sąjunga nuolatos tvirtai laikosi taikos politikos, laikosi jos, nepaisant, ką kiti daro. Ji moka įvertinti pastovią ir taikią politiką ir kitų valstybių, kada ta politika yra vedama tikslu išlaikyti taiką, kad ir tik tam tikrame pasaulio kampe. Sovietų Sąjungos kova už kolektyvį saugumą prieš karo agresorius yra įrodyta daugely tarptautinių įvykių, taip ir jos sutartyse su kaimynais, padarytos taikos išlaikymui. Kolektyvis saugumas sudaro iš daugelio elementų, ir prie jų skaičiaus, be abejo, priklauso ir toki žinysniai, kurie normalizuoja ir gerina tarpe kaimyniškų valstybių santykius.

Ta aplinkybė, kad Sovietų Sąjunga, vadovaudamasi tuo, palaiko bent koki žingsnį taikos naudai, išauklėjo Sovietų Sąjungos didelį populiariškumą tarpe

pasaulio masių, trokštančių taikos. Kiekviena šalis, po Münicho susitarimo, tikrai trokštanti sutvirtinti savo saugumą, privalo skaitytis su Sovietų Sąjunga, kaip su galinga taikos spēka, ir gali laukti jos pagalbos. (Iš "Izviestijų")

Daug įvairių apyptovų ardė Sovietų Sąjungos ir Lenkijos gerų santykių reikalus ir tankiai paralyžuodavo tuos ar kitus taikos atsiekimus. Visai natūralu, kad Sovietų valdžia sveikina galimybę naujų pasekmingų susitarimų su Lenkija. Suprantama, kad mes užgriame tas sutartis. Galima pilnai sutikti su mintimis, išreikštomis Lenkijos telegrafų agentūros, pranešime, paskelbtame pasekmėje atsibuvusios Maskvoje konferencijos, kad tai yra nuosirdus pageidavimas abiejų šalių valdžių reguliuoti geron pusėn savo santykius, pasiremiant esančiomis sutartimis ir lojaliskai jų prisilaikyti. Tokiose sąlygose pasekmes atsibuvusių pasitarimų galima apskaituoti, kaip pradžių žymaus pagerėjimo santykių tarpe Sovietų Sąjungos ir Lenkijos.

Sovietų Sąjunga nuolatos tvirtai laikosi taikos politikos, laikosi jos, nepaisant, ką kiti daro. Ji moka įvertinti pastovią ir taikią politiką ir kitų valstybių, kada ta politika yra vedama tikslu išlaikyti taiką, kad ir tik tam tikrame pasaulio kampe. Sovietų Sąjungos kova už kolektyvį saugumą prieš karo agresorius yra įrodyta daugely tarptautinių įvykių, taip ir jos sutartyse su kaimynais, padarytos taikos išlaikymui. Kolektyvis saugumas sudaro iš daugelio elementų, ir prie jų skaičiaus, be abejo, priklauso ir toki žinysniai, kurie normalizuoja ir gerina tarpe kaimyniškų valstybių santykius.

Ta aplinkybė, kad Sovietų Sąjunga, vadovaudamasi tuo, palaiko bent koki žingsnį taikos naudai, išauklėjo Sovietų Sąjungos didelį populiariškumą tarpe

pasaulio masių, trokštančių taikos. Kiekviena šalis, po Münicho susitarimo, tikrai trokštanti sutvirtinti savo saugumą, privalo skaitytis su Sovietų Sąjunga, kaip su galinga taikos spēka, ir gali laukti jos pagalbos. (Iš "Izviestijų")

"Laisvės" Vajus Gavimui Naujų Skaitytojų

Šimaitis visai arti dovanų arenos. Dar jis gali įvairyti baimės Waterburiui ir Stripeikai. Gerokai pasikasė aukštyn ir Pittsburghas. Kontestantų surašas šiandien stovi šiaip:

Waterburio vajininkai punktų turi	3862
A. Stripeika, Elizabeth, N. J., punktų turi	3837
ALDLD 6 Apskritys punktų turi	3239
ALDLD 9 Apskritys punktų turi	2739
K. Zukauskienė, Newark, N. J., punktų turi	1826
Hartfordo Komitetas punktų turi	1723
S. Puidokas, Rutherford, Me., punktų turi	1332
LLD I Rajonas, Montreal, Canada, punktų turi	1131
J. Simutis, Nashua, ir S. Penkauskas, Lawrence, pikt. turi	955
V. Černiauskas, Rochester, N. Y., punktų turi	773
Pittsburgh ir Apylinkė	651
A. S. K. Mazan, Cleveland	110
ALDLD 20 kp., Binghamton	634
Shimaitis, George, Montello	610
C. K. Urban, Hudson, Mass.	607
A. Zemaitis ir K. Juškauskas,	590
Baltimore, Md.	590
A. Balčiūnas, Brooklyn	530
K. Pesti ir J. Kalvelis,	498
Bridgewater	498
E. Dovidonienė, Worcester	473
A. Buivid, S. Boston	448
M. Kilmas, Rich. Hill	444
J. Grybas, Trakmavičius ir Zaruba, Norwood	416
A. Valinčius, Pittston	354
S. Mason, New Haven	341
J. Rudman, New Haven	320
J. Bimba, Paterson, N. J.	244
B. A. Zalimas, Worcester	238
S. Paulenka, Lowell Mass.	232
J. Burba, So. Boston	224
J. Adams, Grand Rapids	214
J. Gugas, Detroit, Mich.	208
Bridgeporto Komitetas	196
V. Padgalskas, Mexico, Me.	148
P. Slekaitis, Scranton	137
ALDLD 96 kp., Sudbury, Canada ..	134
K. Kazlauskas, S. Boston	132
A. Lidelkienė, Great Neck	126
S. Zostantus, Kapuskasing	122
Yuznupaltis, Ch., Atlasburg, Pa. ..	122
S. Skirgė, Detroit	122
F. Gervickas, Athol	122
F. Klezdis, S. Boston	120
J. Kalvaitis, B'klyn	120
S. K. Mazan, Cleveland	110
ALDLD 136 kp., Harrison-Kearny ..	100
J. Sholunas, Somerville, Conn.	100
Mrs. Stepon, Lewiston	100
M. Bendinskas, Summerville,	100
C. Stasis, Sellersville	100
C. P. Lewis, Los Angeles	100
V. Kavaliuskas, Tacoma	100
E. Cibulskienė, Naticoke, Pa.	100
A. Daukantaite, Boston	100
J. Liaudanskas, Lewiston, Me.	100
A. Menkelėnas, Brooklyn	100
J. Zilinskis, Lewiston	94
M. Shlave, Gardner	80
J. Stankevičius, Wilkes-Barre	66
V. Jonauskas, Bloomfield	65
E. Vilkaitė, Brooklyn	65
J. Jeromeskis, S. Batre, Mass.	44
M. Slekienė, Gardner	44
J. Naruševičius, Red Lake	44
K. Mugianienė, San Francisco	44
V. Globich, Wilkes-Barre	44
Gaidis, Maynard, Mass.	44
L. Prūsėlis, California	42
I. Kleivinskis, Scranton	38
J. Sleivis, Chelsea	22
J. Ruseckas, B'klyn	22
J. Kalrys, So. Boston	22
A. Barčius, So. Boston	22
"Laisvės" štabo darbininkai, kurie pasidarbavo šiame vajuje:	
D. M. Solomskas	654
G. Kuraitis	248
P. Buknys	240
R. Mizara	140

Klausimai ir Atsakymai

Klausimas

Dabar dar vis man neaišku, kaip didelė liko Čechoslovakija, kaip daug jos žemių ir gyventojų atsiplėšė kitos šalys po Münicho sutarties? O gal jos, kaip valstybės, visai nebeliko? Busiu dėkingas už suteiktą faktų apie tos šalies dabartinę padėtį.

Skaitytojas.

Atsakymas

Čechoslovakija, kaip valstybė, pasiliko ir tebegyvuoja, nors, kaip atrodo, kasdien ji vis daugiau pa-

tenka Vokietijos priklausomybės politiniai ir ekonominiai.

Pirmiau Čechoslovakija turėjo virš 15 milijonų gyventojų o dabar beturinti 10 ir pusę milijono.

Vokietija pasigrobė nuo Čechoslovakijos apie 3,600,000 gyventojų su 28,200 kvadratinėmis kilometru teritorija; Vengrija — 1,000,000 gyventojų su 12,000 kvadratinėmis kilometru teritorija. Kiek išties pasigrobė Lenkija, tuo tarpu tikrų dalykų dar nebuvo.

LITERATūra

KNYGOS IR JŲ RAŠYTOJAI

E. Browderio Brošiūra

Social and National Security, by Earl Browder, General Secretary C. P., U.S.A. Išleido Workers Library Publishers, Inc., P. O. Box 148, Station D, New York, N. Y. Pustl. 46. Kaina 5c.

Tai labai įdomi ir svarbi knygelė, parašyta Amerikos komunistų vado Earl Browderio. Knygelėje analizuojama esamoji tarptautinė padėtis ir krašto vidaus reikalai. Autorius plačiai ir išsamiai nušviečia reikšmingo Munchio išdavystės ir josios pasekmes. Jis nurodo, ką šiandien Amerikos žmonės turi daryti, kad padėtų suvaldyti dūkstantį pasaulį, fašizmą. Analizuojama pereinanti šalies rinkimai, darbininkų klasės vienybės problemos, 1940 metų rinkimai, demokratinio fronto steigimas ir auklėjimas Jungtinėse Valstijose, Komunistų Partijos stiprinimas, ir kt. labai svarbūs ir opūs visuomenės reikalai. Kalba graži, stilius lengvas.

Galį angliskai skaityti, privalo šita brošiūrą būtinai perskaityti ir duoti kitiems darbo žmonėms. Komunistai ir jiems pritaria, perskaitę šitą brošiūrą, žinos ką veikti, kaip orientuotis savo darbe. O ne komunistas, perskaitęs ją, susipažins su komunistų pažinimais ir visą eilę svarbių pasauliui ir mūsų kraštui reikalių.

Kun. A. Miluko Knyga

AMERIKOS LIETUVIAI XIX ŠIMTMETIJE (1868—1900). Parašė kun. A. Milukas. Tomas I. Išleido Pranaicių Julė. "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1938. 336 pusl. Kaina nepažymėta.

Šis kruopštus kunigas jau yra parašęs visą eilę knygų, liečiančių Amerikos lietuvių praeitį. Tačiau ši knyga, atrodo, bus bene pati vertingiausia jo visų knygų.

Vyriausiu kun. Milukui nuopelnu galima priskirti tai, kad jis beveik nedėjo jėgų savo komentary; daugiausiai tai vis citatos iš pirmųjų Amerikos lietuvių laikraščių, taipgi iš "Aušros" apie lietuvių Amerikoje atsiradimą, jų gyvenimą, visuomeniškas įsitaigas, draugijas, organizacijas, parapijas. Yra skyrius net ir apie lietuvių anglikasius ir jų organizavimąsi į uniją, bei kovas su samdytojais.

Aišku, tai nėra istorija pilnoj to žodžio prasme, o rinkinys faktų, didelė krūva medžiagos, kurią gali pasinaudoti bile asmuo, noris rašyti Amerikos lietuvių istoriją. Daug įdomios medžiagos apie laisvamanių kovą su katalikais, lietuvių su lenkais, kunigų su parapijonais, vienos ideologijos laikraščio su kitokios ideologijos, ir tt. Skaitydamas tas plačias iš anų laikų spaudos ištraukas, žmogus džiaugiesi, kad mes jau gerokai nuprogresavome ir šiandien nesivaidome tokiomis aštriais žodžiais, kaip anų laikų lietuvių laikraščių redaktoriai bei jų bendradarbiai. Visas polemikų tonas pas mus šiandien šimtu nuosimėjų subulbėjęs, palyginamai su anų laikų laikraščių tonu.

Štai įdomi ištrauka iš 1890 metų "Vienybės Lietuvninkų" (dabartinės fašistų "Vienybės" pranokėjios) apie New Yorko lietuvių:

"...Kokie tai žmonės susirenka į New Yorką? Šitai, kuris Lietuvoje sudegino savo arba kito namus, pajieškotas per valdžią, atvyko į New Yorką; kuris užmušė savo tėvą, motiną, brolį arba seserį, gavo prieglaudą New Yorke; išplėšė svirną, pavogė arklius, apiplėšė kleboniją, apvogė bažnyčią, išspruko iš Kalvarijos aukštalangės, — tie visi pasislėpė New Yorke. Ir čionai, Amerikoje, kas kur ką pikto padarė; kas svetimą suvadžiojo pačią, kas už maistą neužmokėjo, kas pasilikau aukščiausiai ausų skolingų karčiamose arba valgomų daiktų krautuose. Kas subankrutėjo, kas svetimus kikius vedamas apkraustė, — tie visi atbėgo į New Yorką... Na, ir norėk tu, dabar ko gero iš tokio susirinkimo visokių palavių..."

Kitais žodžiais, paminėtojo laikraščio rašytojas (būdamas girtas ar blaivas, nežinojome) visus New Yorko ir Brooklyno lietuvių tais laikais padarė vagimis, sukčiais, tokiais ir kitokiais. Argi tai ne būdingas anų laikų tūlų redaktorių nusiteikimas?

Norintiems studijuoti Amerikos lietuvių praeitį "Amerikos Lietuviai XIX šimtmetyje" gali būti dideliu medžiagos šaltiniu.

R.-s.

"Vilnės" Kalendorius

Galima sakyti, kad draugas L. Jonikas, apdovanojo mane dar šiltu "Christmas prezentu," — tik iš spaudos išėjusiu **Darbininkų Kalendorium už 1939 metus**. "Vilnis" savo kas metai išleidžiamais Darbininkų Kalendoriais pusėtinai progresuoja. Gi ateinančių, 1939 metų Kalendorius, taip rūpestingai drg. L. Joniko suredaguotas, užstarnauja visus, pirmiau išleistų Kalendorių laurus.

Kalendoriaus formatus skoningas, spauda graži, o jau toms informacijoms, visokiais padavimais, turtingesnio ir norėti negalima. Gal būtų kiek biednesnis apgarsinimais už savo šimtinį broliuką, kuris turi apgarsinimų net iš Californijos ir tolimiausios valstijos—Washingtono. Bet už tai turiniu daug našesnis ir, suprantama, — žingeidesnis.

Darbininkų Kalendoriaus priekinės pusės viršelio veidas, papuoštas meniškų visatos braižiniu, kuris atskaitliuoja mum dienais, mėnesius, metų ketvirtį ir metus. Ant braižinio raudonojo saulės, mūsų žemės, mėnulio ir visa mūsų saulutės šeimynėlė—planetos.

Knygelė susideda iš 160 puslapių. Ir, apat paties kalendoriaus lentelių, visokių informacijų, statistikos, požymių iš viso pasaulio, juokelių ir kitokių žinių—žinelių, randasi ir gražaus, žingeidus pasiskaitymo. Grožinės literatūros šeimynėlė, randasi ir lankščiai nupintų eilėraščių, kaip tai: mūsų nenuilstančio lyriko, drg. St. Jasilionio, Vasario, Mieskų Darbininko ir Jono Kaškaicio eilėraščiai.

St. Jasilionio yra ir vaizdelis—Aimana. Taip pat trys gražūs apsakymėliai, kuriuos parašė draugai: D. M. Solomskas—"Pamainė nuotaką," Valstiečio Sūnaus—"Du keliai" ir A. Gilmano "Jei tik su papūgom tekalbėtų."

Apart grožinės literatūros, randasi ir šiaip naudingų pasiskaitymų. Dr. J. J. Kaškaiciaus—"Apsilpė nervai" ir "Jei pažastis ir kojos prakaituoja." F. Abekas—"Tadas Kosciuska, kovotojas už laisvę ir lygybę" ir Dr. A. Petrikos—"Žvaigždžių link."

Tai vis žingeidūs raštai. Ypatinai Dr. A. Petrikos, apie naujai rengiamą milžinišką ir erdves tēmyti "akį"—teleskopą,—kuris bus įrengtas ant Palomer kalno, Californijos valstijoje. Ir taip, paėmęs ir rankas ateinančių metų "Vilnės" išleistą **Darbininkų Kalendorių**, nenori paleisti. Perskaitę vieną žingeidų rašinį, antrą randi dar žingeidesnį.

Todėl patartina, kad ateinančių metų **Darbininkų Kalendorius** rastųsi kiekvieno darbininko ar biznieriaus bei profesionalo šeimoy ir viengungio kišenėje.

Senas Vincas.

Julmis.

Apie "Mortos Vilkenės Divorsą"

Nors jaunas, bet žymus poetas-literatas, **Julius Mikevičius** (Julmis), buvęs mūsų gausus bendradarbis, kadaise (1936), kažin kur gavęs "Laisvės" išleistą apysaką "Mortos Vilkenės Divorsas," rašė jai recenziją, kurią žemiau talpiname. Deja, toji recenzija čia telpa ne visa: dalis jos (pabaiga), matyt, žuvo kelyje iš Lietuvos į Ameriką. Kadangi rašytojas garbingai Ispanijoje mirė, bėkovoamas su fašizmu, tai ir jo šį rašinį talpiname daugiau kaip pomirtinį dokumentą, o ne kaip išsamų apysakos įvertinimą. — "L." Red.

Mortos Vilkenės gyvenimo aprašymas ne visai teisingai pavadintas apysaka iš Amerikos lietuvių gyvenimo, nes tos apysakos užuomazga, Vilkenės tragedija užsimezga Lietuvoje, išplaukia iš socialinių santykių Lietuvos kaime. Apysakos gale — buožių brolių pjautybės Lietuvos kaime—vos, vos neprazūdo Mortos Vilkenės, jau išėjusios į socializmo kelią, Amerikoje. Taigi, didžiąja dalimi apysaka priklauso Lietuvos lietuviams ir norisi man apie ją kalbėti.

I.

Vaizduodamas Vilkenės gyvenimą M. Rasoda, vaizduoja ne tik dviejų klasių susidūrimą—ž. ū. proletariato susidūrimą su buožija, bet ir dviejų šalių, valstybių susidūrimą: agrarinės Lietuvos su pramonine Amerika. Pramonė nugalė žemės ūkį — įvyksta didžiulis persiskyrimas, divorsas, Vilkenė

Liepaite skiriasi ne tiek su savo vyru Tadu Vilku, bet su senuoju pasauliu, su buožinio auklėjimo likučiais, su parapijiniais, vergiškai-katalikiška savimi: "Užgriat jūs nedavimą divorsą, tai aš imu divorsą su jumis, su visa savo praeitimi... Užėjo pasiryžimas atsidivorsuoti sykiu nuo visų!... Vienu sykiu padaryti atsiskyrimą su visa praeitimi ir gyvenimu, su kuriuo teismas mane pasmerkė gyventi, o bažnyčia užgry—buvo labai sunku."

M. Rasoda tuo ir yra proletarinis rašytojas, kad miestą, pramonės pasaulį jis nevaizduoja savaime jau išlaisvinančių asmenybę iš vergiškų papročių, vergiškų šeimos santykių, kaip kad daro daugelis demokratų-rašytojų. Ne! Rasoda savo knygoje, parodo tą pramoninį Amerikos pasaulį tokiu pat reakciniu, kaip Lietuvoje Nemunaičio-Merkinės-Leipalingio parapijos. "Nepriklausomojo" Amerikos teismo teisėjas, atmesdamas Vilkenės prašymą persikirti su žiauriu nepakenčiamu vyru, sako seną d. ž. ū. buožių patarlę: "Esti atsitikimų, kai žmogus bučiuoja tą kumštį, kuriuo buvo mušamas."

Rasoda pramonės pasaulyje randa jėgą, randa klasę, kuri neša naują ideologiją, neša ne tik naujus visuomeninius santykius, netik naujus šeimos santykius, bet **neša naują pažiūrą paties žmogaus į save**. Įtraukta į proletariato judėjimą, moteriškė iš vidurio kaimo, užkrešta buožiniais puvėsiais, Vilkenė-Liepaite—pažiūri į save savistovios proletarės žvilgsniu—ir štai įvyksta didžiulis persiskyrimas pačios su savimi—ji nueina revoliucijos keliu.

II.

Persiskyrimų klausimas nagrinėjamas garsaus rusų rašytojo F. Gladkovo romane "Cementas". Grįžta iš karo raudonarmietis Glebas, darbininkas-komunistas pas savo žmoną, o ši jį sutinka šaltai, net atstumia jį, benorintį pabūtioti ir galų gale jiedu persiskiria. Kartais "Cemento" romane atvaizduotų skrybių sumetimai neaiškūs, atrodo dirbtini: kodėl jie persiskyrė? Glebas ir jo žmona Nataša abu susipratę darbininkai, neblogai sugyveno ligi pilietinio karo. Taigi, ten skrybys atrodo dirbtinis ir todėl man yra tekę girdėti kaltinant Gladkovą propaguojantį žalingą šeimos ardymą. Nieko panašaus negalima pasakyti apie Rasodos apysaką: visa apysakos užuomazga jau sako baigiantis šios šeimos katastrofą. Dar daugiau—Rasodos apysakoj jau iš anksto matyti, kad nenormaliai, **jėgos būdu**, sukurto šeimos katastrofą gali įvykti tik proletariato tirštumoje. Ir U. Sinkleris vaizduoja Lietuvos darbininkų pervirimą Amerikos fabriky katiluose savo apysakoje "Pelkės". Sinklerio aprašyto Jurgio tragedijos priežastys glūdi Amerikos kapitalistinės gamybos bausumoje, atvaizduota, kaip pats kapitalizmas stumia darbininką kovon už socializmą. Rasodos apysakoj tragedijos priežastys glūdi valstietiškoji butij ir šeimoj. Prieš Vilkenę atsistoja ne tiek Amerikos kapitalizmas, kiek **buožinė Lietuva**, supančiotus ją, išmetus į Ameriką pražūčiai. Atrodo, kad Rasoda išvežė Liepaite iš Lietuvos į Ameriką ne vien todėl, kad jis pats amerikietis ir rašo Amer. lietuviams, bet iš viso tam, kad išvežtų Liepaite iš buožių valdomo kaimo į fabriky proletariato vidurį, kaimo vargumone pervirintų fabriky katilė, paverstų industriiniu proletariatu, nes moters emansipacija galima tik proletariato kovoje.

Kadangi Mortos vyras Tadas Vilkas nepasiduoda pervirinamas, vis tebesvajoja apie savo ūkį Lietuvoje—nuosekliai turi įvykti divorsas tarp vyro ir žmonos, kai Morta skiriasi su senuoju pasauliu. Dar daugiau. Despotinis buožė Vilkas savo kumščiu padeda, pagelbsti Mortą atsistoti revoliucijos kelin.

III.

Rasodos Apysaka ir Tikrovė

Rasodos apysaka vadinu **naturalistine** dėl to, kad a) ji vaizdavimo būdu panaši į naturalizmo srovės dokumentalinį vaizdavimo būdą. Savo vaizdavimo būdais ji primena naturalizmo srovės tėvo, rašytojo Emilio Zollos romanus (pav. "Darbą"). V. M. Fričs savo "Vakary literatūrų raidos brožuose" apie šią srovę sako: "Kartu su tuo, greta termino "realizmas," vis plačiau imama vartoti žodį "naturalizmas," kaip sinonimas ir terminas dokumentas." Konkursai kartais siūlydavo vadinti naująją romanistų mokyklą "dokumentalinio romano mokykla."

M. Rasodos apysakoj ne tik tilpstą daug dokumentų: laiškai, teisėjo sprendimas,

ALDLD rezoliucija ir t.t. — bet iš viso apysaka yra **dokumentas**, pateiktas darbininkų teismui mitingui pačios apysakos veikėjos Mortos. Tad tokią apysaką tariuosi turįs pilną teisę vadinti dokumentaline—naturalistine.

b) vadinu ją naturalistine dar ir dėl to, kad ji yra naturalus dokumentas—fotografija pačios tikrovės. Nors apysakos aš dar nebuvau skaitęs, bet Rasodos aprašytus žmones aš sutikau ant Merkio krantų, dzūkų kalvose, smėlėtuose viešeliuose, kartu plaukėme Nemunu, mačiau mušantis Roko atlaisdus Merkinę traktieriję, kur "Perlojos drasuoliai ruošėsi kailin duoti Gudakiemio bernams," Ilgininkų garsiųjų peštukų likučiai bėgo slėptis, o prieš traktierių baloje voliojosi kruvini maksimoniškiai. Kiekvieną minimą apysakoj žmogų aš galėčiau pavadinėti pavarde, kaip jis vadinasi dzukuose. Dar daugiau: Rasodos tipai eina Kauno gatvėmis, jodinėja Alytuje, šaulių paraduose, sėdi valdiškose įstaigose, laukiamam kambaryj, kauldami vietų ir tarnybų.

Rašytojas, kurio tipai eina gatvėmis—yra **rašytojas su ateitimi**, nežiūrint į jo stilistinius netobulumus, kartais perdaug lėkštą, reportažinį, psichologizmą ir kt.

Deja, nebuvau dar skaitęs "Mortos Vilkenės divorso," kai plaukiau Nemunu. Nors nebuvau tas atydus asmuo, bet "plaukdamas Nemunu iš Merkinės Birštonan, prisartinęs tūlą staigoką upės pasisukimą, įsiremusį, kaip alkūnė į Nemuną sausžemį, tuojau per medžius "pamačiau dešiniąją upės krantę Karklynų kaimą. Man rodos, kad radau daugelį Rasodos apysakoj mirusių žmonių—dar tebegyvenančių: Tado Vilko brolis Anupras, buvęs caro Rusijos valdininkas—gyvena netoli tos vietos. Aš jį radau nepriplaukęs tos alkūnės, kur, kaip Rasoda atsimena, yra dvaras. Tą dvarą valdo Tadas Vilkas, o jo brolis valdininkauja—šnipinėja pasienį, geria ir vagia valdiškus pinigų, iš iš Tado atėmė savo žemės dalį, pusę jos pragrė, dar pusę įleido advokatams, ir išeikvotiems pinigams sugrąžinti. Grašina nužudysiąs brolį, nes brolis daugiau žemės nebeduosi, bet iki žudynių, rodos, neprieis—gyvisi gausias Kaune gerą tarnybą.

Baigia pragerti iš tėvo paveldėtą ūkį ir Tadas Vilkas, bet kol kas jis samdo kitas Liepaites ir Kastes, bernams, ypač sąmoningesniems, daužo antausius; yra gerbiamas šaulių pirmininkas, jaunaliutvis, gieda bažnyčioj, balsavo už Čaplįką ir, anot Veismūnų mergų, yra "30 panų kavalierius."

Pas senį Vilką, Tado tėvą, prieškariniais laikais užskudavo klebonas, "rasdavo čia prietelišką prieglaudą ir urednikas, ir žandaras, ir staršina-viršaitis arba raštininkas, ir girininkas, ir eigulis." Rasoda rašo, kad Tado Vilko tėvas mirė, o man rodos, kad jis gyvas ir dabar, ponai svečiuojasi pas jį, nes Vilkas tapo seniūnu kažkur apie Merkinę. Gyva ir senė Vilkenė — "nedidukė žilagalvė senelė, bedantė." Teisybė, "senė visuomet buvo išdidi! Nepamiršo, jog paėjo iš pusiau dvarponio (nors ir prasigėrusio, šeimos) ir dvarponio luomo" — dabar, kai sielininkai išėina iš jos namų nusipirkę lašinių, jie girdi už durų: "Chamai!" — už lašinius ji ima brangiau, negu Prienų krautuvės, niekad neturi smulkių pinigų gražai, —žada atiduoti kitą mėnesį; paroduodama sielininkams ir žvejams pieno—nugriebia grietinę ir už tokį pieną ima lygiai kaip pieno-centras už pieną su grietine... Susipykus su kaimynais rėkia: "Ach jūs, ubagų familija!" Tik viena naujovė: nebekalba lenkiškai—tikra lietuvių, patriotė, nors imk ir statyk į parodą!

O jų sodyba dar labiau atsiskyrė nuo viso kaimo.

Autorius Rasoda gal atsimena, kad greta Vilko gyveno Kvaraciejus, kuris už 5-kius "desincinus" buvo apsiėmęs rusų armijoj tarnauti 5-kius metus. Išstarnavus sutartą laiką—matininkas, atmatuodamas žemę, Kvaraciejų apgavo, vietoj 5-kių desintinų, davė tik 2½. Dabar Kvaraciejaus sūnui Petru, išėjus dengti stogo netoli Punios, seniūnas Vilkas vieną rytą naujai vedamą vieškelį staiga pasuko nuo savo dirvų per Kvaraciejaus žemę, o kol Petras baigė stogą—vieškelis buvo supiltas, nužvyrutas, groviai išskasti, Petro žemė sumažėjo, tarpas tarp sodybų padidėjo.

Taigi, Rasodos apysaka ne sezoninė, joį aprašytasis dzūkų kaimas dar vis tebėra toks pat. Rasodos apysaka nepaseno—tuo pačiu ji pavaizduoja fašizmo valdomą kaimą. Tad Rasodos knyga Lietuvos skaitytojas kaimie skaitys, kaip aktualią antifašistinę knygą.

Prabėgomis

(Iš Centro Raštinės)

VIII-tas Lietuvių Meno Sąjungos suvažiavimas, įvykęs pereinot rugpjūčio 14-16 dd., Pittsburgh, Pa., padarė sekamą pareiškimą (rezoliuciją):

"Kadangi mes, Lietuvių Meno Sąjungos šios konvencijos delegatai, pripažįstame svarbą tinkamo ir efektyvio lietuvių meno plėtimo (išreiškimo), o tai tegalima tinkamai praveisti tik padidinus mūsų narių skaičių,—

Todėl nutariame, kad visi apskričiai, pavieniai chorai ir dramos grupės imtųsi iniciatyvos skelbimui ir pravedimui kuogeriausio narių gavimui vajuus."

Tai rezoliucija-nutarimas mūsų aukščiausios įstaigos, suvažiavimo. Jis privalo būti vykdomas gyvenimui!

—o—

Liet. Meno Sąjungos Centro Komitetas, pildydamas suvažiavimo įsakymą ir valia, išsiuntinėjo VISOMS vienietoms pranešimus-raginius, kad visi chorai, dramos grupės ir pavieniai nariai stotų talkon, padidinimui mūsų organizacijos, gaunant jon naujų narių. Lenktynės (vajuus) tam didžiam darbiui prasidėjo su gruodžio 15 d. Tesis iki kovo 15 d., 1939 m.

—o—

Kad mūsų nutarimai, mūsų pasimojimai neliktų bergždžiais, VISI turime stoti darban!

Kiekvienas choras, kiekviena dramos grupė, kiekviena mūsų broliškoji kuopa ir kiekvienas pavienis narys,—privalo duoti talkos!

Mūsų chorai ir kitos vienietos NEDELSIANT turi išrinkti lenktynių (vajuus) komisijas, kurių pareiga panaudoti visus galimus būdus gavimui naujų narių.

—o—

Lietuvių Meno Sąjunga turi keturius aktyvius apskričius. Apskričių komitetai turėtų imtis aktualaus darbo TUOJAUS. Jų ribose esančios vienietos (chorai ir kitos grupės) turėtų būti paakstinamos, padrašinamos už gavimą naujų narių. Apskričių komitetai bei valdybos **dabar turėtų įrodyti, kad jie verti būti vadais-veikėjais**. Tad į darbą!

—o—

Vajui prasidedant, LMS Centras ragina VISAS mūsų vienietas:

1) Artimiausiam savo susirinkime (reguliariame arba specialiai suauktame) išrinkti **lenktynių-vajuus komisiją**.

2) Nevilkinant praneškite centrui dabartinį jūsų narių skaitlių, nes kitaip nebus gal ma žinoti vajuus pasekmės.

3) Išrinkite komisiją gavimui pavienių narių į Lietuvą. Meno Sąjunga. Tokiais pavieniais nariais gali būti jūsų miesto pažangūs profesionalai, biznieriai arba šiaip pritariant ti lietuvių meniškai veiklai a menys. Pavieniai nariai mok (Tąsa ant 4-to puslapio)

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Žūronui, Chicago, Ill. 2.

Straipsnis apie dainavimą tilp sekandiam Lit. ir Menas skyriui. Ačiū už rašinėjimą.

A. K.—Du rašiniai gauti. Ačiū. Įtelpsim kitoose Lit ir Meno skyriuose.

UPTON SINCLAIR

RAISTAS

10-25-38—45

(Tąsa)

Jurgis pradėjo; manydamas, kad jam duos laiko. Jis ėmė aiškinti, kaip perdėtini, pašinaudodamas, kad jo žmona ten dirbo, lysdavo prie jos ir gaudindavo, kad ji neteksi vienos vietos. Išvertus perkalbotojui tuos jojo žodžius, teisėjas, kuris turėjo ir daugiau bylų perkratinėti, o jo automobilis laukė važiuoti į tūlą vietą, paskirtu laiku, pertraukė, patėmydamas: "O, aš suprantu! Jeigu jis meilinosi prie tamtos žmonos, kodėl ji nepasiskundė superintendentui, arba kodėl darbo nepametė?"

Jurgis trypė, nes jautė, kad jam viską sumaišė; jis pradėjo aiškinti, kad jie labai vargingai gyvena, kad darbą sunku gauti...

"Aš suprantu," atsakė teisėjas Callahan, "taigi, vietoj to, tu bandei jį sumušti." Apsisukęs prie skundėjo, užklausė: "Ar yra nors kiek teisybės tame pasakojime, Mr. Connor?"

"Nei kriselio, jūsų mylista", atsakė bosas. "Labai nesmagu—jie pasakoja tokias istorijas kiekvienu kartu, kada tik prisieina moteriškai iš darbo atstatyti..."

"Taip, aš žinau," atsakė teisėjas. "Man tenka girdėti jas gana dažnai. Vyras, kaip matyt, pavoliojo tamsta visai nesigailėdamas. Trisdešimts dienų ir lėšos. Kitą byla!"

Jurgis klausė, nežinodamas, kas daryti. Tikrai, kai policistas apsuoko jį ir vedė šalin, jis suprato, kad nuosprendis išduotas. Jis piktai apsidairė aplink. "Trisdešimts dienų", ištare jis, sunkiai kvėpuodamas ir smarkiai atsisuko link teisėjo. "Ką mano šeimyna darys?", sušuko jis smarkiai. "Aš turiu žmoną ir kūdikį, o jie neturi pinigų... o, Dieve, jie numirs iš bado!"

"Tamsta būtų gerai padaręs, pamastęs apie juos pirmiau, negu užpuolė ant žmogaus," ištare teisėjas sausai ir nusikreipė pažiūrėti į kitą kalinį.

Jurgis dar norėjo ką tai sakyti, bet policistas, tvėręs už apykaklės, taip tąją susuko, kad Jurgį prišmaugė, o antras policistas taipgi skubinosi artyn, matomai norėdamas padėti apmąsinti, taigi Jurgis tykiausiai, kur jį vedė. Išeinant iš kambario, jis matė, kaip Elzbieta su Katriute pakilo ir žiūrėjo į jį nusigandusios; jis nei nebandė prie jų prieiti, o kai policistas dar antru kartu susuko jo apykaklę, jis tik galvą nulenkę ir ėjo visai nuolankiai. Jį įmetė į ankštą kambarėlį, kur ir daugiau kalinių laukė, o užsibaigus teismui, juos visus sukimšo į kalėjimo vežimą, vadinamą "Juodoji Marė" ir nuvežė.

Šiuo kartu Jurgį nugabeno į "Bridewell," nedidelį kalėjimą, kur Cook apskrities prasikaltėliai savo bausmės atsidėdavo. Tai buvo dar labiau apleistas ir užkimštas, negu tas, kur Jurgis pirmiau sėdėjo; čia buvo sugabenta daugelis mažesniųjų prasikaltėlių iš ano kalėjimo, kaip tai, smulkus vagiliai, apgaudinėtojai, peštukai ir valkatos. Kitą kalinį jam paskirtame kambarėly Jurgis rado tūlą itala, kuris, pardavinėdamas vaisius ant stumdomojo vežimėlio, nenorėjo duoti kyšio policistui, taigi tas jį suėmė, būk už tai, kad italas perdidelį lenktinį peilį nešiojosi; kadangi tas visai negalėjo angliškai kalbėti, tai mūsų pažįstamas labai džiaugėsi, kada jį išleido. Į išleistojo vietą įsodino norvegą jūreivį, kuris, besipešdamas girtas, net pusės ausies neteko. Jis pasirodė labai bjauraus būdo, labai keikdavo Jurgį, kad šis, aukščiau gulėdamas, vartosi, tai ant jo, žemiau gulincio, bambatoriai pulkais krinta. Būtų visai negalima būti viename kambarėje su tokiu laukiniu gyvuliu, bet gerai, kad ištisą dieną jie turėdavo kieme akmenis skaldyti.

Dešimtį dienų iš jam paskirtųjų trijų dešimčių Jurgis perleido, negaudamas jokio žodžio nuo namiškių; po to vieną dieną, atėjęs sargas pranešė, kad ten kas atsilankė ir nori jį matyti. Jis visas nublanko ir kojos keliuose taip silpnos pasidarė, kad vos galėjo iš kambario išeiti.

Sargas vedė jį koridorium ir žemyn laiptais į apsi-ankančiųjų kambarį. Per grotas Jurgis matė ką tokį šedint kedėje; jam įėjus į rūmą, toji ypata pakilo ir jis pamatė, kad tai buvo Stanislovėlis. Pamatęs vieną iš namiškių, didysis vyras vos galėjo susilaikyti: viena anka turėjo laikytis už kedės, o kitą prisidėjo prie aktos, lyg norėdamas miglas praskleisti. "Na?"—užklausė jis silpnai.

Stanislovėlis taip pat visas drebėjo ir buvo taip nusigandęs, kad vos galėjo kalbėti. "Jie... jie atsiuntė mane pasakyti tau..." ištare jis, lyg ir ką rydamas.

"Nagi?" atkartojė Jurgis.

Pamatęs, kad vaikas žvalgosi į sargą, Jurgis aštriai iktelėjo: "Nežiūrėk tu jo! Kaip jiems einasi?" "Ona labai serga," pradėjo Stanislovėlis, "ir mes eivėl neturime ko valgyti. Mes nežinome, ką pradėti; mes manėme, kad tu galėsi mums padėti."

Jurgis labiau suspaudė kedę; prakaitas dideliais asais pasirodė jo kaktoje, o rankos drebėjo. "Aš... negaliu... nieko jums pagelbėti"... atsakė.

"Ona ištisą dieną guli savo rūmė," tęsė vaikas toliau vos kvapą atgaudamas. "Ji visai nieko nevalgo ir visą laiką vis verkia. Ji nesako, kas jai yra ir visai nenori į darbą eiti. Seniau buvo žmogus nuomos už namus... jis toks buvo piktas. Praėjusią savaitę jis vėl atėjo... jis sakė, išmėtysiąs mus iš namų. O Marė vėl..." Gaikščiojimas nedavė Stanislovėliui kalbėti ir jis apsistojo.

"Kasgi yra Marė?", šūktelėjo Jurgis.

"Ji įsikirto ranką!" pasakė vaikas. "Ji įsikirto labai bjauriai, dabar aršiau, negu pirmiau. Ji negali dirbti ir visa ranka pažaliavo ir kompanijos daktaras sako, gal reikės... gal reikės jai ranką nupjauti. Marė nuolatos verkia—jos pinigai beveik išsibaigė ir mes negalime užmokėti nuomos ir nuosimčių už namus; mes taipgi anglių neturime ir visai nieko valgyti, o žmogus krautuvej... jis sako..."

Vaikas vėl sustojo, pradėjo mikčioti. "Pasakok!" ištare Jurgis piktai. "Pasakok!"

"Gerai... gerai..." gaikščiodamas atsiliepė Stanislovėlis. "Taip šalta... taip dabar vis šalta. Pracitą sekmdienį vėl prisnigo... daug, labai daug... ir aš negalėjau... negalėjau į darbą nueiti."

"O, Dieve!" suriko Jurgis ir žengė artyn prie vaiko. Jėdu senai nekeitė viens kito dėl sniego—nuo baisaus ryto, kaip vaikas nušalo pirštus, o Jurgis turėdavo jį apmūšti ir į darbą išvyti. Dabar jis, sugniaužęs kumščias, žiūrėjo, tarytum norėdamas per grotas įsilaužti: "Tu, latre," riktelėjo, "tu visai nebandei eiti!"

"Aš bandžiau... aš bandžiau!" verkdamas, teisinosi Stanislovėlis ir pasitraukė toliau nuo grotų iš baimės. "Aš bandžiau visą dieną... dvi dieni. Mama buvo su manim ir ji taipgi negalėjo nueiti. Mes visai negalėjome eiti, taip daug buvo sniego. Ir nieko valgyti mes neturėjome ir, o, taip buvo šalta! Aš bandžiau, o paskui trečią dieną Ona ėjo su manim..."

"Ona!"

"Taip. Ji taipgi bandė į darbą nueiti. Ji turėjo. Mes visi badą kenčiame. Bet ji neteko savo vietos..."

Jurgis net susvyravo, tarytum apsvaigo ir išsižiojo. "Ji nuėjo atgal į tąją vietą?"... jis sušuko.

"Ji bandė..." atsakė Stanislovėlis, žiūrėdamas į jį, akis išpūtęs ir nežinodamas, kas yra. "Kodėl ne, Jurgi?" Jis sunkiai kvėpavo, pagaliau pratarė: "Pasakok toliau."

"Aš nuėjau su ja," tęsė vaikas, "bet Hendersonytė nenorėjo jai atgal priimti. Connor'as pamatė, ir jis pradėjo ją keikti. Jis dar vis buvo apraišiotas... už ką tu jį sumuše, Jurgi?" (Vaikas jautė, kad ten slepiasi kokis dalykas, bet jis nežinojo, kas ir už ką.)

(Bus daugiau)

Lowell, Mass.

IVAIRIOS ŽINIOS

Gruodžio 3 d. įvyko Jaunuolių Balso Choro koncertas su šokiais. Tai buvo vienas iš pasekmingiausių vakarų. Jaunimo prisirinko pilna svetainė. Visi gražiai linksminosi. Svarbiausia, kad patys jaunuoliai moka vadovauti parenkimui, pas juos randasi gerų talentų. Pavyzdžiui, E. Gisevičiūtė ir R. Gisevičiūtė sulaušė gana juokingą dialogą. Žmonės turėjo gardaus juoko. Kompozitorius B. Petrukevičius gražiai padainavo. Šiam vakarui pirmininkavo jaunuolis J. Daugirdas.

Mūsų jaunimas interesuojasi choru.

Gruodžio 12 d. buvo rodomi judami paveikslai japonų karo prieš Chinijos žmones. Paveikslai parodo, kaip japonai žudo nieko nekaltus chinus, kaip iš orlaivių griaua miestus. Matai, kaip tūkstančiai krinta negyvais miestų gatvėse.

Žmonių buvo prisirinkus pilna svetainė ir visi buvo pasipiktinę japonų barbarizmu.

Lietuvių Piliečių Kliubas pasipirko namų miesto centre gražioje vietoje. Kliubas padarė didelį progresą pirmyn. Tai bus lietuvių tvirtovė.

Gruodžio 7 d. rytu rade nupieštą Vokietijos svastiką su Hitlerio veidu ant šimto pėdų aukščio bokšto. Bet niekas nežino, kas piešė.

Gruodžio 10 d. valdžios cenzas paskelbė, kad šiemet buvo daugiau vedybų ir gimimų, negu pernai. 1937 metais gimė 1,675, o šiemet 2,000.

Nors blogi laikai, bet tame dalyke progresas eina savo keliu.

Griaustinis.

Scranton, Pa.

Iš Lietuvių Literatūros Draugijos 39 Kuopos Susirinkimo

Susirinkimas įvyko gruodžio 11 dieną. Narių buvo atsilankę pusėtinai. Susirinkimas buvo tvarkingai vedamas.

Finansų sekretorius raportavo, kad už šiuos metus narių pasimokėjusių jau yra 44. O kurie dar nepasimokėjo, tai greitoje ateityje pasizadėjo pasimokėti. Tai tu, Petruči, savo prizadą išpildei. Mat, pereitame susirinkime sakei, kad prieš Naujus Metus išrinks duokles.

P. B.

iš visų narių. Taip ir padarai. Kuopa yra dėkinga už taip gerą darbą.

Susirinkimas išrinko naują kuopos valdybą. Organizatorium išrinktas Raulas Janušaitis, finansų sekr. Petras Šlekaitis, protokolų sekr. D. K. Pralėika, išdininku Ignas Klevinskas, korespondentais — D. K. Pralėika ir P. Šlekaitis.

Čia suminėty draugų pavarės gražiai skamba, bet su darbais dėl savo organizacijos pasirodys ateityje.

Po susirinkimo buvo skaityta paskaita "Sirdis ir Jos Ligos." Skaite Ignas Klevinskas. Nariai atydziai klausėsi paskaitos. Tik bėda buvo dėl tų aukštų žodžių, kuriuos tiliems buvo sunku suprasti, ypač sunku tiems, kurie mažai skaito laikraščius ir knygas. Garbė Dr. Palevičiui už parašymą tokios naudingos paskaitos.

Kuopa išrinko komisiją iš penkių narių, kuri pasirūpintų perstatymu kokio nors vaizdelio po Naujų Metų. Taigi, draugai, prie darbo, o pasekmės bus geros!

Ateinantis kuopos susirinkimas įvyks pas draugus Medelius po num. 124 St. Rebecca St., Hyde Park.

Pranas Mankauskas iš Tantaniko, kuris turi biznį, aukavo vieną dolerį, o A. Ruseckas 25 centus dėl kuopos įlido. Už tai širdingai ačiu draugams.

Korespondentas.

Prabėgomis

(Tąsa iš Trečio Puslapio) tik \$1.50 metams (skaitykit Lietuvių Meno Sąjungos Konstituciją apie tai).

4) Prisiųskite savo vienetų valdybų adresus, o taipgi vardus ir adresus jūsų išrinktų vajininkų. Centru reikalinga su jais turėti ryšiai, norint žinoti, kas, kur ir kaip veikiama.

5) Praneškite, kiek jūsų vietoje randasi vyrų, kiek moterų.

6) Pažymėkite, kiek pas jus randasi senesnės kartos narių, ir kiek čia gimusių-augusių. Padarykite tą tuojau, nevilkinant.

—o—

Apskričių pirmininkai ir sekretoriai prašomi pranešti centrui, kas jų ribose daroma vaizaus reikale. Centras nori turėti glaudžius ryšius su apskričių veikėjais, nes be jų talkos tas didelis darbas neduos pagidaujamų rezultatų.

1939 Metų Kalendoriai

Puikiausios gamtos vaizdų paveikslai, gražiausios moteriškų figūrų paveikslai-sieniniai kalendoriai

Dydžio 15 colių pločio ir 20 colių ilgio, su lietuviškais kalendoriais, arba su amerikoniškais. Šventės raudonai atžymėtos. Kaina 20c. kiekvienas

Jei užsakymus reikia siųsti į kitus miestus, tai kaina 25c. Jei vienas asmuo perka daugiau kaip vieną, tai po 20c. kiekvienas ir kitur siunčiant.

Taipgi turime paveikslų ir su Lietuvos vėliava, Vytauto prisieginimas, Progresas ir Perteklius-Prosperity.

Siunčiant užsakymus prašome pažymėti, kokių paveikslų reikalaujate: gamtos vaizdų ar figūrų.

Taipgi prašome pažymėti, kokių kalendorių norite: Lietuviškų ar Amerikoniškų.

Ant lietuviškų kalendorių yra pažymėtos ir Lietuvos valstybinės šventės, mėnesių ir dienų užvadimai lietuvių kalboje.

Siųsdami užsakymus kartu prisiųskite ir mokestį. Jei smulki suma, galite prisiųsti U. S. pašto ženkleliais (stampomis) 5c ar 10c vertės.

Siųskite sieninius kalendorius į Lietuvą. Jūsų giminės labai įvertins dovaną, nes Lietuvoje nėra mados, kad biznieriiai duotų sieninius kalendorius, kaip juos duoda Amerikoje.

Užsakymus prašome siųsti šiuo antraštu:

"Laisvė," 427 Lorimer St., Brooklyn, N. Y.

Telefonas: Humboldt 2-7964

Dr. J. J. Kaškaučius

530 Summer Ave., arti Chamber Ave.
NEWARK, N. J.

VALANDOS: 2—4 ir 6—8
Nėra valandų sekmadieniais

FRANK DOMIKAITIS
RESTAURACIJA

417 Lorimer St. Brooklyn "Laisvės" Name

GERIAUSIOS ROŠIES VALGIAI

Gaminami Europiško ir Amerikoniško stiliaus. Puikūs, lietuviško namų darbo, kilbasai ir kepta paršienas; gaspadoriškai nuvirti kopūstai ir barščiai.

Atdara Nuo Anksčiau Rytų iki Vėlav Vakarų

Vasaros laiku visada yra gražus pasirinkimas pieneškų valgių ir daržovių, virtų ir žalių.

Isteigta 1892

Tel. Stagg 2-2173

ROBERT LIPTON

LAIKRODININKAS

701 Grand St. Arti Graham Ave. Brooklyn

KALEDŲ SPECIALAI

14 k. auksiniai Moteriški žiedai su 3 daimonto akutėmis \$7.50
Rankiniai Laikrodėliai — Wrist Watches nuo \$2.50
17 Kavalkų pasidabinimui setas (17 Piece Dresser Set) \$6.75

ASHLAND... Tiny new square style GRUEN. Yellow gold filled case, 17 jewel Precision movement...\$39.75

Išsikirkpkitė šį skelbimą ir atsineškite, o gausite už jį nuolaidą prie pirkinii.

Taisome Laikrodžius ir kitus brangdaiklius

Atdara Vakaraais

Raštiškos Garantijos

MINSTREL SHOW

RENGIA SOUTH BOSTONO LAISVĖS CHORAS

Subatoj, Gruodžio 17 December

Pradžia Lygiai 6 Val. Vakare

LINCOLN HALL

26 LINCOLN ST.

BRIGHTON, MASS.

Juokai, Dainos, Muzika ir Visoki Įvairumai Pilsis, kai iš Gausybės Rago. Ateikit pamatyt.

Laisvės Choro Minstrel Show Visur Buvo Pasekmingas, Patenkino ir Prijuokino Publika, o Šiuo Sykiu dar Bus Geresnis.

Choristai kviečia visus skaitlingai dalyvauti, ir užtikrina, kad nesigailėsite. Ateikit patys ir atsiveiskit savo draugus, brolius, vaikus, kūnus ir žentus. Nepraleiskit šios progos.

Įžanga tik 40c. Ir prašome nesivėlinti, nes "show" prasidės laiku.

VISI BŪKIT ANT MINSTREL SHOW

Po Minstrel Show Bus Šokiai

VINCAS J. DAUNORA
APTIEKORIUS
TIKRA LIETUVIŠKA
APTIEKA
LIETUVIŠ PAS LIETUVI
225 BEDFORD AVE.
KAMPARINIS 420 GATVĖ
BROOKLYN, NEW YORK

Rumunijos fašistų vadas, Cordanu, kurį to krašto policija nušovė, kai jis bandė bėgti iš kalėjimo. Su juo sušaudyta ir daugiau fašistų.

Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Valstijos Apskričio Konferencijoj Priimtos Rezoliucijos

Rezoliucija prieš Fašizmą, už Demokratiją

Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio metinė konferencija, laikyta gruodžio 4 d., 1938, Lietuvių Klube, 163 Harvard St., Cambridge, Mass., atstovaudama 64 organizacijas, su 7,000 narių, vienbalsiai šaukia lietuvių organizacijas ir visus lietuvius, be skirtumo politinių įsitikinimų, bendrai veikti už pašalinimą Lietuvoj fašistinio režimo ir atsteigimą demokratinių santvarkos. Taipgi kovai prieš abelnąjį barbarišką fašizmą. Nes fašizmas yra ne tik mažųjų tautų naikintojas, bet ir abelnai viso demokratinio pasaulio kultūros naikintojas. Per Italijos fašizmą pavergtą Etiopiją. Per Italijos ir Vokietijos fašizmą užpulktą Ispanijos demokratine valstybę ir jau treči metai, kaip fašistai naikina Ispanijos turtą ir gyvybę. Chiniją puola ir naikina Japonijos imperialistiniai fašistai. Hitlerinis fašizmas jau pasmaugė Austrijos nepriklausomybę. Italijos ir Vokietijos fašistai, su pagalba Anglijos Chamberlain ir Francūzijos Daladier, sumėsinėjo Čechoslovakiją. O dabar atvirai grąšina Lietuvos nepriklausomybei.

Konferencija karštai protestuoja prieš hitlerinį fašistų barbarišką terorą ant žydų tautos, taipgi ir prieš katalikų persekiojimą. Konferencija šaukia boikotuoti fašistinių šalių tavarus, ypatingai Japonijos ir Vokietijos. Šaukiam visas lietuvių organizacijas dėti į Amerikos Lietuvių Kongresą bendrai veiklai prieš fašizmą, už demokratiją.

Rezoliucija Spaudos Klausimui

Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio metinė konferencija, kurioj atstovaujama 64 organizacijos su 7,000 narių, matom reikalingą atkreipti savo balsą į tuos laikraščius, kurie bendradarbiauja Amerikos Lietuvių Kongreso veikloj, kad švelnintų savo neapgalvotus puolimus ant Sovietų Sąjungos, kaip stipriausios pasaulio spėkos palaikyme pasaulinės taikos ir kovotojos už mažųjų tautų nepriklausomybes ir visų demokratinį šalių sandarbininkę. Ta spauda, kuri bando neatlaidžiai pulti Sovietų Sąjungą, prisideda prie silpninimo Amerikos Lietuvių Kongreso veiklos ir abelnai demokratinio veikimo tarpe Amerikos lietuvių.

Rezoliucija Lietuvos Reikale

Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio metinė konferencija, kuri įvyko gruodžio 4 d., 1938, Lietuvių Klube, 163 Harvard St., Cambridge, Mass., atstovaudama 64 organizacijas su 7,000 narių, apsvarsčius dabartinę Lietuvos padėtį, konstatavo:

1. Kad Lietuvoje jau 12-ka metų egzistuoja smurtu užgrobusiuverntus demokratine valdžia fašistinė Smetonos diktatūra.

2. Kad fašistinė diktatūra baigia Lietuvą parduoti Lenkijos fašizmui bei Vokietijos naziams.

3. Kad nežiūrint atšaukimo karo stovio, Lietuvos kalėjimuose kimštini pūdomi geriausi Lietuvos sūnūs, kaip tuo tarpu amnestuoti Vokietijos naziai ir kiti Lietuvos priešai.

Griežtai smerkiam už atsižadėjimą-pardavimą Vilniaus lenkų fašizmui. Mes dėsime visas pastangas užmegsti ryšius su Vilniaus lietuviu ir dirbsime su visų judėjimu Lietuvoj už paliosavimą Vilniaus iš po lenkų fašistų persekiojimo ir už pašalinimą fašistinės diktatūros Lietuvoj, už sujungimą visos Lietuvos, sudarant demokratine santvarką Lietuvoj. Griežtai smerkiam smetoninės diktatūros tūpėjimus Lenkijos fašizmui ir Vokietijos naziams.

Rezoliucija ir Lietuvių Organizacijos

Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio metinė konferencija, kuri įvyko gruodžio 4 d., 1938, Cambridge, Mass., atstovaudama 64 organizacijas, peržvelgia A. L. K. nuveiktus darbus, kurie yra gražūs ir dideli; sušelpa Lietuvos pažangus judėjimas prieš fašistinį režimą su keletu šimtų dolerių; paremta Ispanijos kovotojai prieš pasaulinį fašizmą, paskleista neapsakomai daug žodžių ir raštu apšviesto Amerikos lietuvių tarpe. Tuo veikimu Amerikos Lietuvių Kongresas daug prisidėjo prie sumugdomo fašistinio veikimo Amerikos lietuvių tarpe.

A. L. K. Massachusetts Apskrities ypatingai yra prisidėjęs ir prie lietuvių jaunimo išleidžiamo žurnalo "BALSO" ("Voice"). Ši konferencija matė reikalo ir paaukavo \$25 kompozitoriaus Miko Petraus-

ko kūrinį išleidimui, kuriais rūpinasi Lietuvių Meno Sąjunga.

Toms organizacijoms yra didelė garbė, kurios priklauso prie Amerikos Lietuvių Kongreso ir prisideda prie viršų sumintų garbingų darbų.

Bet sykiu konferencija permato, kad dar yra organizacijų ir klubių, kurios-kurie iki šiol nepriguli prie A. L. K. Tai dabar tos organizacijos ir klubai, laikydami savo susirinkimus, pakelkite Amerikos Lietuvių Kongreso veiklos klausimą ir prisidėkite prie garbingo A. L. K. veikimo.

Jūsų organizacijos prisidėjimas prie A. L. K. dar padidins naudingų darbų veiklą dėl visų lietuvių gerovės. Apie prisidėjimą prie Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio ir visais lietuvių lietuvių A. L. K. veiklos reikais kreipkitės pas Amerikos Lietuvių Kongreso Mass. Apskričio raštininką drg. S. Zavis, 1 Symphony Rd., Boston, Mass.

Jungkime visas lietuvių organizacijas pagalbai Lietuvos liaudžiai, už pašalinimą Smetonos fašistinio režimo Lietuvoj ir už atsteigimą demokratijos, už kultūrinį bendrą darbą Amerikos lietuvių tarpe.

Telegrama Franklin D. Rooseveltui, Washington, D. C.

Gerbiamas mūsų prezidentė! Amerikos Lietuvių Kongreso Massachusetts Apskričio metinė konferencija, kuri atsibuvo gruodžio 4 d., 1938, Lietuvių Piliečių Klubu Sveitainėje, 163 Harvard St., Cambridge, Mass., atstovaudama 64 organizacijas su 7,000 narių, vienbalsiai reikalauja vardan demokratijos sustiprinimo tuojaus nuimti draudimą ginklų išvežimo į Ispaniją, o uždėti draudimą ant Japonijos. Padarykite tai vardan demokratinio fronto sustiprinimo prieš agresorius.

Su tikra pagarba, Rezol. Komisijos Pirmininkas, J. Grybas. Rezol. Komisija: J. Krukoniš, J. M. Karsonas.

(Prezidentui telegrama pasiųsta anglų kalba). Visos rezoliucijos buvo priimtos vienbalsiai ir palikta pilnai su tvarkius paskelbti spaudoj ir pasiųsti į atitinkamas įstaigas. Rezoliucijų Komisija.)

NAZIAI JAUČIASI ĮSIKLAMPINĖ

Berlin. — Hitlerio valdžia nesitikejo, kad boikotas jos ambasadoriaus Dirkseno ir kitų atstovybės narių ir nazių korespondentų prieš kalbą Anglijos premjero Chamberlaino, Londone, taip sukiršins anglus. Todėl nazių spauda mėgina suverst kalčią tik ant Vokietijos atstovų Londone.

Vokietijos ambasadorius jau atsiuntė "pasiaiškinimo" laišką dr. St. Litaueriui, pirmininkui užsieninių laikraštinių sąjungos Londone būk, girdi, "dėl techniškių kliūčių aš negalėjau iš anksto pranešt, jog negaliu dalyvauti" laikraštinių bankiete (kur kalbėjo Anglijos premjeras Chamberlainas).

FAŠISTŲ OFENSYVA

Hendaye, Franc. — Ispanijos pasienis, gruod. 15. — Fašistų artilerija ir lėktuvai pradėjo smarkią ofensyvą prieš respublikiečius siuriniame ir vakariniame frontuose.

Užprenumeruok Dienraštį "Laisvę" Savo Draugams

PORTLAND, OREGON

Šiuomi pranešu liūdną žinią, kad gruodžio 12 d. čionai pasimirė drg. Jonas Valeskis. Tai buvo pasiturintis, pažangus žmogus, kuris dažnai aukomis paremdavo darbininkų judėjimą ir jo įstaigą. Apie velionį Joną Valeskį vėliau bus plačiau.

J. Stupur.

PRANEŠIMAI IS KITUR

SHENANDOAH, PA.

Gruodžio 18 d., 730 v. v. West End Svet., bus rodoma puvelklas "American Lafayette's." Kalbės drg. Bob Raven, dainuos Lyros Choras ir dubeltavas kvartetas. Draugai, kviečiame visus skaitlingai dalyvauti. Visas pelnas skiriamas Ispanijos kovotojams, kurie grįžta namon. Ruošia Liet. Moterų Apšviesto Klubas. Įžanga 25c. (293-295)

EASTON, PA.

Svarbios Prakalbos. Sekmadienį, 18 d. gruodžio, Lietuvių Literatūros Draugijos 13 kuopa rengia labai svarbias prakalbas, kurias turėtų išgirsti kiekvienas lietuvis ir lietuvaite. Kalbės visiems žinomas, o jui senai Eastone kalbės, dienašio "Laisvės" redaktorius d. Antanas Bimba, iš Brooklyn, N. Y. Jis plačiai nušviečia dabartinę pasaulinę situaciją, taipogi nuodugliai aiškina Lietuvos kėlią ir pavojingą padėtį.

Prakalbos įvyks Vanderveer Sveitainėje, 9-ta ir Washington Sts., kaip 2 val. po pietų. Įžanga veltui. Atsižvelgiant į tą faktą, kad turėsimė vieną iš geriausių mūsų prakalbininkų, kuris pasakys namus daug ką naujo, mes nuodėdžiai kviečiame eastoniečius ir is tolesnės apeliuokės dalyvauti. — Kviečia Rengėjai. (293-295)

PHILADELPHIA, PA.

Sekmadienį, gruodžio 18 d., įvyks labai svarbios prelekcijos su koncertine programa. 735 Fairmount Ave., 3 val. p. p. Prelekciją duos Dr. A. Petrika iš New Yorko, o koncertinę dalį išpildys Lyros Choras su solis, duetais ir sekstetais. Dr. Petrika seniai lankėsi Philadelphiaj, duos labai svarbią ir pamokiningą paskaitą apie Povilį Višinskį. Kviečiame atsilankyti kuo skaitlingiausiai. — Rengimo Komisija. (294-295)

SCRANTON, PA.

LLD XII Apskričio konferencija įvyks sekmadienį, gruodžio 18 d., 218 Lackawanna Ave., ant antro aukšto. — 39 kq. org. F. M. I. (294-295)

HARTFORD, CONN.

Tarptautinio Darbininkų Apšviesto Kuopos susirinkimas įvyks pirmadienį, gruodžio 19-tą d., 8 v. v. po antrą 57 Park St. Visi žinote svarbumą šio susirinkimo, todėl dalyvaukite skaitlingai. — Valdyba. (295-296)

WORCESTER, MASS.

Sekmadienį, gruodžio 18 d., įvyks svarbios prakalbos. Ruošia Am. Liet. Kongreso Vietinis Skyrius. Liet. Svet. 29 Endicott St. Pradžią 2 val. po pietų. Kalbės F. J. Bagočius iš S. Bostono ir R. Mizara iš Brooklyn. Kviečiame visus skaitlingai dalyvauti.

HARTFORD, CONN.

Sekmadienį, gruodžio 18 d., įvyks svarbios diskusijos temose: Lietuvos Nepriklausomybės Gynimas ir Bendras Frontas, Pradžią 2-ą val. po pietų. Laisvės Choro Sveitainėje, 57 Park St. Įžanga veltui. Visi mes žinome, kad Lietuvai gresia pavojus iš Hitlerio pusės, todėl ateikite į prakalbas, išgirsite kaip ją apginti. — Kom.

NAUJOJE VIETOJE

NAUJOJ VIETOJ KEPAME TIKRĄ LIETUVISKĄ DUONĄ IR VISOKIUS PYRAGUS BEI KEIKSUS. Mes perkame geriausios rūšies miltus—tas reikiška, kad mūsų duonoj nėra jokių dažų nei chemikalų. Mūsų duona valgydami sutalpausite pinigų, nesirgite, nereikės išmokėti gydytojui. Pristatome į visas dalis—Brooklyn ir apilienės, į krautuves ir į pavienius namus; taipgi siunčiam ir į kitus miestus. Tel. Evergreen 7-8538 Sav. V. LUKOSEVICIUS

LICENSES

BEER, WINES & LIQUORS

WHOLESALE & RETAIL. NOTICE is hereby given that License No. 117, 7113 has been issued to the undersigned to sell beer, wine and liquor at retail under Section 132A of the Alcoholic Beverage Control Law at 769 Metropolitan Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

SPICEO'S GRILL, Inc. Brooklyn, N. Y. 769 Metropolitan Ave. NOTICE is hereby given that License No. GH11299 has been issued to the undersigned to sell beer at retail under Section 75 of the Alcoholic Beverage Control Law at 592 Coney Island Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

JOHANNES A. WISCHMANN Black Island Food Stores Brooklyn, N. Y. 592 Coney Island Ave.

Garsinkite savo biznį dienraštyje "Laisvėje".

Tel. TRObridge 6330 Dr. John Repshis (Repšys)

LIETUVIS GYDYTOJAS 278 Harvard Street kampas Inman Street arti Central Skvero, CAMBRIDGE, MASS. OFISO VALANDOS: 2-4 ir 6-8 vakare Nedėliomis ir šventadieniais: 10-12 ryte

Clement Vokietaitis

LIETUVIS ADVOKATAS 50 Court Street Tel. Triangle 5-3622 Brooklyn, N. Y. 168 GRAND STREET Brooklyn, N. Y. Tel. Evergreen 8-7179

Dr. Herman Mendlowitz

33 Metal Praktikos 522 Bedford Avenue arti Taylor St., Brooklyn, N. Y. Tel. Evergreen 7-1312

OFISO VALANDOS Nuo 1-3 diena ir nuo 7-8 vak. NEDELIOIS Nuo 10 iki 12 val. is ryto FLATBUSH OFISAS 2220 Avenue J Kampas E. 23rd Street

Telephone: Evergreen 8-9770

J. GARSVA

Graborius (Undertaker) Laidotuvių Direktorius Išbalzmuoja ir laidoja numirusius ant visokių kapinių; parsomdo automobilius ir karietas veselijoms, krikštynoms ir pasivažinėjimams. 231 Bedford Avenue Brooklyn, N. Y.

CHARLES

UP-TO-DATE BARBER SHOP K. Degutis, Savininkas Gera Patyrę Barberiai Prielankas Patarnavimas 306 Union Avenue Brooklyn, N. Y. Tarp Ten Eyck ir Manjer Sts.

"LAISVĖS" BAZARAS

Bazaras Bus Keturias Dienas Vasario 10, 11, 12, 13 February

"Laisvės" reikalas yra visos Amerikos lietuvių reikalas. Tad ir bazaras yra dalykas, kuriuom privalo rūpintis visa Amerika. Kiekvienas miestas privalo ką nors duoti bazarui, kiekvienas "Laisvės" rėmėjas turėtų daiktais ar pinigais prisidėti prie bazaro.

Sišysdami bazarui daiktus adresuokite:

"LAISVĖS" ADMINISTRACIJA 427 Lorimer Street, Brooklyn, N. Y.

Heller's Liquor Store

387 Broadway Brooklyn, N. Y. ŠVENČIŲ SPECIALAI Old Brandy 3-ju metų senumo

1/2 pint - - - - 39c Pint - - - - 73c Straight Whiskey BOTTLED IN BOND 4-riju metų senumo

Pint - - - - \$1.09 Kvorta - - \$2.09 Didelis pasirinkimas kitokių gėrimų žemom kainom

Antrašas: 387 Broadway arti Hooper St., įėjimas prie Hewes St. stoties

Užsakymai telefonu Telefonas Stagg 2-8021 greitai atliekami License No. L-389

Mateušas Simonavičius

GRAZIAI ĮRENGTA SUSIEJIMAMS ĮSTAIGA

Vietos ir importuotos degtinės ir vynai, geriausių bravorų alus ir Elius. Kada būsite Brooklyn, užeikite susipažinti.

426 SOUTH 5th STREET BROOKLYN, N. Y. Blokas nuo Hewes elevatori stoties Tel. Evergreen 7-8886

VARPO KEPTUVĖ

36-42 Stagg St. Tel. Stagg 2-5938 Brooklyn, N. Y. Varpo Keptuvės Kėksai Vestuvėm ir Parėm Yra Skaniausi

Rūgšti ruginė, saldi ruginė, čielų kviečių, čielų rugių, senviečiam duona, balta duona, Cah ir raisin duona. Taipgi kepama roliai ir bandukės. Puikiausias pasirinkimas skaniausių kėksų-pyragų: Pineapple Cake, Apple Cake, Cheese Cake, Coffee Cake, Butter Cake, Bunke ir Spice Cake, Stollen, Doughnuts, Pies, Pastries Apple Turnovers ir Jelly Rolls. Siunčiame duoną per pašta į kitus miestus, specialiai greitai pristato. Ant jūsų pareikalavimo, suteiksime informaciją apie svorį ir kainas. Varpas Bakery 36-42 Stagg Street Brooklyn, N. Y.

New Yorko ir Apie linkės Žinios

Iškilmingai Sutikta Veteranai

Nors trukdomai, bet iškilmingai ir entuziastiškai sutikta grįžtantieji iš Ispanijos didvyriški demokratijos gynėjai. Stiprus šaltis, aštrinas nuo do-
kų švilpančio smarkaus vėjo, vos neišbarškino dantis lau-
kiantiems sutikt veteranus, ta-
čiau tūkstančiai jų išlaukė po
5 valandas. Veteranai išleista
tik 1 val. per pietus, o susi-
rinkta pasitikt 8 val. ryto.

Sulaukus, įvyko maršavimas
nuo dokų—West 48th St.—
Madison Square Park. Pirmie-
ji maršavo Lincoln Brigados
Draugų veteranams sutikt ko-
mitetas ir garbės sargyba, susi-
dedanti iš pirmiau sugrįžusių
veteranų. Sekami ejo naujai
sugrįžusieji. Pribuvę juos pasi-
tik tėvai, žmonos, mylimo-
sios ir ištisos šeimos maršavo
sykiu.

Entuziazmas buvo didelis. Iš
bilingų, ypatingai einant pro
adatos amatų distrikta, pro
langus bėrėsi konfeti, mosavo
Amerikos ir Ispanijos vėliavu-
kėmis. Masės džiaugėsi sugrį-
žusiais savo didvyriais, didžia-
vosi jų atsiekimais demokrati-
jos gynime. Jie — simbolis vi-
so, kas kilnaus amerikiečiuose.

Protestas Dėl Trukdymo

Iš vienos pusės ejo džiaug-
mas sulaukus veteranus, iš ki-
tos kilo pasipiktinimas ir pro-
testai prieš sutrukdydą jų iš-
leidimo. David McKelvy White,
Ab. Lincoln Brigados Draugų
nacionalis pirmininkas pasiun-
tė Valstybės Departamentui
protestą. Proteste sakoma, kad
tas "red tape" galima pava-
dinti persekiojimu. Kiekvieną
veteraną perklausinėjo bent 4
ar 5 viršininkai. Nurodoma,
kad tas buvo visai nereikalinga,
nes kiekvieno asmenybė
buvo pilnai išaiškinta Wash-
ingtono ir Amerikos konsulato
Barcelonoje rekordais.

Tuo pat sykiu A. L. B. Drau-
gai pareiškia, kad protestai ne-
liečia Policijos Departamento,
kad policija gražiai kooperavo
sutikime.

Pasiūta protestas Parkų De-
partamento komisierui Mo-
ses dėl to departamento tarnau-
tojų nedaleidimo veteranams
sudėt vainikus prie Eternal
Light. Proteste suminėta, kad
tasai paminklas pastatytas
"tiems, kurie sudėjo aukščiausi-
są auką už pergalę laisvę
žmonių pasaulyje," nurodant,
kad, jei tie žodžiai liečia ką
nors, tai tikrą tikriausia liečia
tuos amerikonus, Lincoln Bri-
gados narius, kurie padėjo gy-
vastis už Ispanijos liaudies ne-
priklaušomybę ir laisvę. N.

Pranešė Apie Savo Motinos Mirtį

Penktadienį, gruodžio 16-
tą, "Laisvės" administracija
aplaikė žinią atvirute nuo
Jurgio Stanley iš Amsterdam,
N. Y., kad pereitą sekmadienį
mirė jo motina p. Dūdienė
(Dudas). Paliko liūdėsyj tris
dukteris ir sūnų Jurgį.

Sūnus Jurgis yra "Laisvės"
skaitytojas. Jis kadaise gy-
vendavo Brooklyne, užsiimda-
vo sveikatos kultūra. L.

Privertė Pildyt Kontraktą

Windsor Laundry, Boro
Park, buvo paskelbusi "lock-
out," kad sulaužyt savo su-
tarti su CIO unija. Po dviejų
savaičių, unijos pastangomis,
kompanija buvo priversta
atidaryti šapą ir pripažinti sa-
vo seną sutartį.

IŠ K. RUGIENIENĖS LAIDOTUVIŲ

Ketvirtadienio rytą, gruod-
žio 15-tą, į Alyvų Kalno ka-
pinės išlydėta Katrina Rugie-
nienė, viena ankstybųjų brook-
lyniečių lietuvių moterų, kuri
ilgais išeivybės gyvenimo me-
tais nenutrūko nuo lietuvių vi-
suomenės pažangaus gyveni-
mo, bet gyvai jį sekė, jame
dalyvavo, jį sulyg išgalės rė-
mė.

Jos šermentis lankė daugybę
brooklyniečių. Ypač paskutini
vakarą, gruodžio 14-tą, dūrys
neužsidarė. Graboriaus Gar-
vos erdvi šermentinė pasidarė
per ankšta. Lankė visokiausių
pažiūrų lietuviai: vieni
liūdnei nulenkdami galvas ve-
lionės pagarbai prie gelėsės
paskendusio karsto, kiti pri-
klaupę sudėdami malda.

Su Rugieniais, kaip anksty-
baisiais, sumaniais, draugiš-
kais žmonėmis, visų pažiūrų
lietuviai yra turėję reikalų
ryšių ir dėlto suėjo-suvažiavo
į šermentis ir palydėt žmonės
iš arti ir toli. Matėsi iš viso
didžiojo New Yorko, Long Is-
lando, New Jersey. Uršulė
Zunienė, Rugieniaus pussesė-
rė, atvyko net iš Chicago. Jinai
pas drg. Rugienį pasiliks tū-
lą laiką, kad jam pagelbėtų, jį
suramint.

Išlydint atsisveikinimo kalbą
pasakė K. Petrikienė, plato-
kai apibūdindama atsiminimus
iš K. Rugienienės gyvenimo ir
veiklos. Jinai velionę pažino-
jo per daug metų ir gerai at-
simena daugelį prietikių iš d.
Rugienienės gyvenimo ir veik-
los. Prie jos kapo atsisveiki-
nimo kalbą pasakė J. Kuodis,
dienraščio "Laisvės" darbinin-
kas, suminėdamas svarbiuosius
velionės gyvenimo bruožus ir
išreiškdamas suraminimą drg.
Rugieniui ir giminėms.

Katrina Rugienienė paėjo iš
Kuodiškių kaimo, Zapyškio
parapijos. Vedė su drg. Ru-
gienium Lietuvoj, 1891 me-
tais, tai yra 47 metai atgal,
ir tais pačiais metais abu at-
vyko į Ameriką. Buvo mo-
tina penkių dukterų, kurios vi-
sos mirė: keturios mažutėmis,
o penktoji 18 metų, 28 metai
tam atgal, ir tai buvo didžiau-
siu smūgiu d. Rugienių gy-
venime. Per pastaruosius 12
metų Rugieniai gyveno Hunt-
ington, L. I. Per visą tą laiką
uždarbiaut jau negalėjo ir gy-
veno iš senų sutaupų. Katri-
na mirė sulaukus 71 metų am-
žiaus.

Velionės paskutinis prašy-
mas savo gyvenimo draugui
Rugieniui buvo: Graborius
man turi būt Garša; palai-
dot pas dukterį; laidot kuo
paprasčiausiai; nepirkt jokių
mišių.

Tai buvo d. Rugieniui keblu
išpildyt jos prašymą dėl pa-
laidojimo vietos. Duktė palai-
dota bažnytinėse kapinėse.
Norint ten laidot—reikia baž-
nyčios ir mišių, ko velionė,
per ilgą eilę metų gyvenusi
laisvamane, nenorėjo; nenori
bažnyčios — nepriims į kapus.
Tai d. Rugienius pasirinko
verčiau išsižadėt senojo loto
ir nusipirkt kitą—Alyvų Kal-
ne, negu laidot ją bažnytinė-
se kapinėse su religinėmis ap-
eigomis ir kada nors pačiam
būt tokiu pat būdu palaido-
tu, dėl ko tūli žmonės galėtų
išjuokt jo įsitikinimus. Tai d.
Rugienienė ir tapo palaidota
gražioje Alyvų Kalno kapinė-
se, kur ir pats d. Rugienius
rengiasi kada nors atsigtul pas
savo taip didžiai gerbtą ir my-
lėtą draugę Katriną.

Po laidotuvių palydovai bu-
vo pakviesti susirinkti į Lietu-
vių Amerikos Piliečių Klubą
dėl užkandžių. Duota labai
puikūs pietūs, kuriuos paruošė
velionės giminitės vyras d.
Mozuraitis (jis yra lavintas
Mokuraitis). Pietūs buvo duoti
be jokių svaigalų iš draugo
Rugieniaus pusės.

SVARBI NAUJIENA

Gera žinoma lietuviams
Jonas Thomsonas, naturalis-
tas, atidarė Sveikatos Maisto
krautuvę (Health Food Store).
Galite gauti įvairaus natu-
ralio, sveiko maisto.

Prašau draugus ir pritarė-
jus atsilankyti.
Privaziavimas parankus —
Jamaica traukiniu ir išlipti
ant Forest Parkway stoties.
Vienas blokas ir pusė nuo sto-
ties. 7913 Jamaica Ave., Wood-
haven, L. I., N. Y.

J. W. Thomsonas.
(295-297)

Paskutinis Pakvietimas

Visi brooklyniečiai ir iš apy-
linkės kviečiami atsilankyti pas
mus pasilinksminimui mūsų ba-
liuje. Jame bus gera, jau-
nuolių labai mėgiama orkes-
tra, tad visiem užtikrinta sma-
gūs šokiai; populiarius žaidi-
mas (gėmis) su dovanomis;
mažučiu Brooklyno menininkų
pildoma programa, taip pat
geras pasirinkimas namie ga-
mintų valgių.

Valgiai bus galima gaut 5
val. po piet. Šokiai prasidės
6 val.

Balius įvyks šį sekmadienį,
gruodžio 18-tą, "Laisvės" sa-
lėj, 419 Lorimer St., Brookly-
ne. Įžanga tik 25c.

Lietuvių Moterų
Apšvietos Klubas.

FIRMOS VIRŠININKAS KRIMINALISTAS

Federalės Grand Džiūres
teisme iškelta aikštėn, kad
idėtasis į "aukštųjų" ameri-
konų sąrašą, palocių ir jach-
tų savininkas, "geniališkas"
McKesson & Robins Drug Co.
vedėjas, seniau buvęs įkalintas
už vagystes ir areštuotas są-
ryšyje su raketų žudystėmis.
Jis tada buvo Philip Musica,
o dabar F. Donald Coster,
"aukštosios" draugovės sąra-
še paskelbtas daktaravusiu
tais laikais, kada jis už va-
gystes ir suktybes buvo Elmi-
ra pataisyti kalėjime. Ji da-
bar areštuotas kaltinant nu-
sukus iš firmos \$18,000,000.

Kas Bus Šeštadienį

Šį šeštadienį, gruodžio 17 d.,
įvyks pokilis Lietuvių Atletų
Klube, 168 Marcy Ave. Bus
šokiai prie geros orkestrės. At-
silankiusieji galės linksmai
praleisti laiką.

Klubo gaspadorius, Billy
Walton ir pokilio komisija nuo-
širdžiai kviečia vietinius daly-
vauti. L.

Užrubežiečiai Stebi WPA Projektus

Anthony Eden, buvęs Angli-
jos premjeras, būdamas New
Yorko aplankė netoli "Laisvės"
esamus WPA pastatytus Ten
Eyck apartamentus, kurie didin-
gai stukso tarp apylinkėj esa-
mų lauzynų.

Apšvietietės Dalyvaus Moterų Pasitarime

Lietuvių Moterų Apšvietos
Klubas savo susirinkime, per-
eitą ketvirtadienį, išrinko 4
delegatus oficialiai atstovauti
Klubą sekmadienį įvyksian-
čiame Brooklyno ir apylinkės
moterų pasitarime dėl būsimo
seimo, taipgi dalyvaus ir vi-
sos kitos narės, kurjoms tik
sąlygos leis.

Išrinkta 4 delegatės į Ame-
rikos Liet. Kongreso Brookly-
no Skyriaus konferenciją, ku-
ri įvyks 8 sausio, Pil. Klubo
salėj, taipgi nutarta prisidėti
su auka buvusios delegacijos į
Scrantoną lėšoms ir užsimokėti
duoklę už 1939 metus.

Buvo raportai iš Ispanijos
rėmimo, Japonijos šilko boiko-
tė ir kitais reikalais. Draugės
vis dar renka pagelbą Ispa-
nijai, ir visi, kas gali, prašo-
mi paaugot ir parinkt aukų
drabužiais, maistu, pinigais ir
kitais Ispanijai būtiniais daly-
kais.

Nutarta varde Klubo pa-
reikšt užuojautą sergančiai
mūsų veikliai klubietai O.
Depsienei. Taipgi nutarta
rengt prakalbas, pradėta
rengtis kovo 8-tos ir Motinų
Dienos minėjimams. Apie šį
sekmadienį įvyksiantį balių,
aišku, irgi nemažai tartasi.
Narės sunėšė dovanų balius
"gėmių" laimėtojas.

Baigiantis susirinkimui, M.
Baltulionitė davė įdomią
trumpą paskaitą apie gražini-
us šokiai; populiarius žaidi-
mus (gėmis) su dovanomis;
mažučiu Brooklyno menininkų
pildoma programa, taip pat
geras pasirinkimas namie ga-
mintų valgių.

Moterims Brooklyne ir Apylinkėj

Sekmadienį, gruodžio 18-tą,
2 val. po pietų, "Laisvės" sa-
lėj, 419 Lorimer St., Brookly-
ne, įvyks moterų susirinkimas
aptart būsimo visos Amerikos
lietuvių moterų seimo reika-
lus. Kviečiame narses drau-
gių, klubių, chorų, kuopu ir
visas suinteresuotas seimo sąu-
kimu.

LLD Centro
Moterų Komitetas.

Whitestone, Queens, gaisra-
gesių namas, sverias 1,200
tonų, perkeliamas už 600 pė-
dų, kad užleist vietą Cross
Island Boulevardui. Perkėli-
mas lėšuos \$45,000.

BROOKLYN LABOR LYCEUM

DARBININKŲ ISTAIGA
Salės dėl Balių, Koncertu, Ban-
kietu, Vestuviu. Susirinkimu ir
tt. Puikūs stiečius su naujausiais
įtaisymais. Keturių bolų alėys

KAINOS PRIEINAMOS
949-959 Willoughby Ave.
Tel.: STagg 2-8972

Lietuvių Kūro Kompanija

IDEDAME
MASTER-KRAFT OIL BURNERS
I JOSŲ SENĄ AR NAUJĄ ŠILDYTUVĄ
(Steam Boiler)

Mūsų inžinieriai išmėrūs jūsų namus ir įdės tinkamą
"burner" arba visą garo arba karšto vandens sistemą.
Maloniai suteikiame apmokavimus be jokio mokesčio

TRU-EMBER FUEL CO., INC.

485 Grand Street Brooklyn, N. Y.
Telefonas EVERgreen 7-1661

Raymond St. kalėjime vienu
kartu buvo du Benjamin Her-
man'ai. Ketvirtadienį, paleis-
ta vienas, tik ne tas, kuris
norėta paleist.

PRAMOGOS

BROOKLYN, N. Y.
Sv. Jurgio Draugystė rengia savo
metinį balių, vasario 18 d., 1939 m.,
Grand Paradise Svet., 318 Grand St.
Prašome vetinių ir apylinkės orga-
nizacijų nieko nerengti toj dienoj,
bet dalyvauti Draugystės baliuje. —
J. Ambrazaitis, Kom. Narys.
(294-295)

PAJIEŠKOJIMAI

Pajieškau apsidėmimui pasituri-
nčios merginos arba našlės be vaiku.
Su pirmu laišku malonėkite prisiųsti
savo paveikslą, kurį, pareikalavus,
sugrąžinsiu. Aš esu našlės be vaiku,
turiu savo nuosavybę. Nerūkau ir
sveiginančių gerimų nevartuju.
M. S. 118 Danforth Ave., Pittsfield,
Mass. (294-299)

Vėl Briedžių Parė

PAS WALTER AMBROZĄ
ir
JOHN MASLAUSKĄ
jų pačių įstaigoje
BAR AND GRILL
406 So. 3rd Street
Kampas Union Ave., Brooklyne

Ambrozus medžiodamas New
Yorko valstijoje nušovė gražų
briedį, tad sekantį šeštadienį,
17 d. Gruodžio-Dec., rengia
Briedienos Vakariene. Kviečia
visus savo pažįstamus ir drau-
gus užėiti paviešėti.

Fotografas

Traukų paveikslus familijų, ves-
tūvių, kitokių grupių ir pavienių.

18 senų padarų
naujus paveik-
slus ir krajavos
sudarau su ame-
rikoniškais. Rei-
kai esant ir pa-
didingai tokių
dydžio, kokio pa-
reidaujama. Tai
pogi atmalavoju
įvairiom spalvoms.

JONAS STOKES

512 Marion St., kamp. Broadway
ir Stone Ave., tarp Eastern Park-
way ir Chauncey stočių BMT Line
BROOKLYN, N. Y.
Tel.: Glenmore 5-6191

LIETUVIŠKA RESTAURACIJA BAR ir GRILL

Gaminam Valgius Amerikoniško ir
Lietuviško Stiliaus. Čia taip pat
galima gauti Amerikos Išdirbimo
ir Importuotų degtinų, visokių
vynų ir gero alaus.

Joseph Zeidat

Savininkas
411 GRAND STREET
BROOKLYN, N. Y.

Tel. Virginia 7-4499

Barry P. Shalins

(Šalinskas)

LIETUVIS GRABORIUS

Suteikiame Garbingas Lai-
dotuves nepaisant kaštų.

Turim puikiai įtaisytą Kopyčią
ir salę dėl pošermeninių pietų.
Teikiame nemokamai vėliausios
mados automobilius.

84-02 JAMAICA AVE.
Prieš Forest Parkway
Woodhaven, L. I., N. Y.

Manhattan Liquor Store

264 Grand St. Brooklyn, N. Y.
(Kampas Roebing St.)

Tel. EVERgreen 7-1645 License No. L. 886

Tikrai žinokit, Kad Perkant Sau Vynus ir
Likerius Reikia Pirkti Patinkamo Krautuvėj

Manhattan Liquor Store

Didžiausia ir žemiausiom kainom krautuvė Williamsburgh'e

Specialis Geras Pirkiny

Amber Cream Straight Bourbon Whisky
2½ metų senumo, 90 proof Distilluotas Pensylvanijoje
79c pt. \$1.49 kv.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS VISOKIŲ RŪSIŲ GERIMU

NOTARY PUBLIC

Tel. Stagg 2-5043

MATTHEW P. BALLAS

(BIELIAUSKAS)

LAISNIUOTAS GRABORIUS

660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Puikiai įrengtos dvi kopyčios duo-
damos mylimiems pašarvoti dovanai

Nuliūdimo valandoj, kreipkitės pas mus, patarnavi-
mas bus užtikrintas ir už prieinamą kainą.

GRAND CHAIR CORP.

A. PETRAITIS

409 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Išdirbėjai Gražių Rakandų Virtuvei

KITCHEN SETS

Specialiai Nupiginti Išpardavimai Šiomis
Dviem Savaitėmis
Nuo \$20.00 ir aukšty

Tel. Evergreen 7-2375

L-1370

HYMAN BERGER

RETAIL LIKERIŲ KRAUTUVĖ

Amerikos Išdirbimo ir Importuotos Degtinės
ir Vynai Svecių Vaisėms.

Didelis sandėlis, puikiasias pasirinkimas
visokių likerų.

You will be surprised when you see our
New Large Headquarters.

245 Graham Ave. Brooklyn, N. Y.
Kampas Maujer St., Ten Eyck Project.

Office Phone
Evergreen 8-1090

Inside Phone
Evergreen 4-6485

F L U S H I N G

Russian & Turkish Baths, Inc.
29-31 Morrell Street Brooklyn, N. Y.

Open Day and Night

Managed by
RHEA TEITELBAUM

Vapor Room, Turkish Room, Russian
Room, Large Swimming Pool, Fresh
Artesian Water, Restaurant, Barber
Shop, Sleeping Accomodations.

Admission 50c, day & night, Saturday night 75c

Special Rates per Week

LADIES' DAYS

Mon. and Tues. from 12 a. m. to
11 p. m. After 11 p. m. for gents

GENTS' DAYS

Wed., Thurs., Fri., Sat. and
Sun. all day and night